

DOLENSKI

UDIJSKA KNJIŽNICA
KANA JARCA
TO MESTO

Glasiilo Socialistične zveze delovnega ljudstva okraja Novo mesto

Lastnik in izdajatelj: Okrajni odbor SZDL Novo mesto. — Izhaja vsak četrtek. Posamezna številka 10 din. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 900 din ozir. 3 ameriške dolarje. — Tekoči račun pri Komunalni banki v Novem mestu, št. 60-KB-16-Z-24

Stev. 3 (357)

Leto VIII.

NOVO MESTO, 17. JANUARJA 1957

Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. Pošt. predal: Novo mesto 33. Telefon uredništva in uprave: št. 127. Rokopisov ne vračamo. Tiska Casopisno-založniško podjetje «Slov. poročevalec» v Ljubljani. Za tisk odgovarja F. Flevel

V ČEM JE BISTVO SOCIALISTIČNE DRUŽINE

Izredno zanimivo in sodobno predavanje je v sredo 9. januarja pripravila svojim poslušalcem (spet tako množičnim) Ljudska univerza v Novem mestu. Zvezni ljudski poslanec dr. Jože Potrč se je ljubeznivo odzval vabilu odbora LU in prišel predavati o socialistični družini. Tako po svoji vsebini kot po načinu podajanja je predavanje dr. Potrča gotovo na vse poslušalce napravilo globok vtis, kajti predavatelj je v njem nazival mnogo več stvari in problemov, kakor je obetel naslov, še sam po sebi dovolj širok in globok. Govoril predvsem o štirih osnovnih zadevah družine v zgodovini in sedanjosti: odnos med moštom in ženo, nezakonski otroci, ločitev zakona, abortus, je predavatelj zanimivo orisal družino v matriarhatu, patriarhatu (suzenščko - posestniškem redu), v fevdalizmu, kapitalizmu in v socializmu, ruskem in našem, pri čemer je zlasti poudaril in opisal problematiko družine v Sovjetski zvezi od oktobrske revolucije do danes in povedal tudi svoje osebne vtise, ko je lani poteval po Sovjetski zvezi. Slikovito je prikazal razvoj družine od primitivnih oblik do čedalje večje enakopravnosti med moštom in ženo, oziroma žene v odnosu do mošta. Ta enakopravnost je doslej največkrat uveljavljena in najboljše urešničevala prav v našem socializmu, kjer ima enakopravnost mošta in žene poseben stvarni, še pravi ekonomski podloga. Če na sedanji stopnji naše socializacije so glede tega doseženi veliki uspehi. Bistvo naše družine, je poudaril predavatelj, mora biti v tem, da je sleherni družina res socialistična, da torej vlada socialen odnos tako v nji sami, kakor do drugih družin — od sklopa komune do velike družine vseh naših narodov. Težji veliki, plemeniti nalogi: socialni odnosom in socialnemu življenju v ožjih in širših družinah (komuna, narod, država) moramo posvetiti vsa svoja prizadevanja in napore, kajti to so naloge za srečo in svetlo življenje družin v ekonomskem in moralnem pogledu.

Na tem, resnično zanimivem in, kratkoma, koristnem predavanju, smo pogrešali staršev in vzgojiteljev enako kot političnih in drugih javnih delavcev, kajti misli in dognanja in spoznanja o socialistični družini bi morala zajeti in zajemati čim več ljudi. Le predrži govorimo, kaj vse smo že dosegli, premalo pa nam je skrb, kaj je še vse treba doseči in kako. Tako predavanje je prav gotovo učinkovito pojasnilo marsikateri nejasnosti in vzpodbuda za razmišljanje in delo.

SEJA OBLO NOVO MESTO

V petek 18. januarja dopoldne bo v Novem mestu seja občinskega ljudskega odbora Novo mesto. Dnevni red 11. redne seje obsega poročilo o delu sveta za zdravstvo in sodniska za prekrške, razpravo o sklicanju zborov volivcev in poročilo komisij za pravne predpise in organizacijska vprašanja, za gospodarstvo, volitve in imenovanja.

VEČJA SKRBJ ZA ZDRAVJE MLADEGA RODU

Po zakonu morajo biti šolski otroci dvakrat na leto zdravniško pregledani. Taki pregledi so bili doslej več ali manj redni in vseh šolah, vendar je ugotavljanje bolezenskih znakov brez zdraviljenja samo del skrbi za zdravje otroka. O tem je obširno razpravljal prejšnji teden Svet za socialno varstvo pri OLO Novo mesto na osnovi izčrpnega poročila predsednika komisije za varstvo družine tovariša Solmajerja. Svet se je strinjal s predlogi komisije, da morajo biti zdravniški pregledi šolskih otrok redni in da je potrebno imeti na vsaki šoli za vsakega otroka tudi zdravstveni karton. Otroci naj bi prihajali na pregled v spremstvu staršev, da bi bili ti seznanje-

Sedanje število članov Socialistične zveze delovnega ljudstva v okraju nikakor ne odgovarja

razpoloženju med ljudstvom

Razpisane so volitve v osnovne organizacije Socialistične zveze delovnega ljudstva v okraju — še vedno ena glavnih nalog: organizacijska učvrstitev SZDL — red razpravami o osnutku republiškega in okrajnega družbenega plana za 1957 naj odbori SZDL razložijo članom vsa bistvena vprašanja zveznega družbenega plana

9. januarja je bil v Novem mestu plenem okrajnega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva, na katerem je poročal predsednik okrajnega odbora SZDL Jože Borštnar o glavnih zunanji političnih dogodkih v zadnjih mesecih, o zadnjem zasedanju zvezne ljudske skupščine in osnovnih načelih novega družbenega plana. Sekretar okrajnega odbora SZDL tovariš Martin Zugelj je govoril o vprašanjih notranjega dela organizacije in zlasti o pripravah na volitve novih vaških odborov SZDL. Člani plenuma so razpravljali po poročilih zlasti o volitvah, o povezavi med odbori SZDL in ObLO, o vskladnosti dela političnih, združnih i. dr. organ. na vasi, o aktivizaciji žena v okraju, o vključevanju mladine, delavcev in žena v vrste SZDL, ter o ostalih tekočih nalogah organizacije.

»Naši ljudje so s svojim dostojnim spremljanjem važnih zunanje-političnih dogodkov v zadnjih mesecih dokazali, da razumejo položaj na svetu. Stevilne zgodovinske pomembne dogodke so pravilno ocenjevali, obsodili so agresijo na Egipt, se živahno zanimali za razvoj na Poljskem in Madžarskem, vedno pa so odobravali stališče naše vlade in podpirali našo politiko miru. Povsod smo med ljudmi občutili ponos, da imamo čvrsto, dosledno politiko in tako vodstvo, je med ostalim dejal tovariš Jože Borštnar, ko je začel plenum. Opozoril je člane, da je treba iz razpoloženja, ki dejansko vlada med množicami, gledati odnos naših ljudi do naše politike. Seveda bo treba v političnem delu še veliko več razlaganja tujih in domačih dogodkov, treba bo še in še potrpeljivo razlagati naše odnose s SZ in z drugimi državami ter zlasti pojasnjevati ideološke razlike med nami in Vzhodom. Posebno v vaških organizacijah je takega pojasnjevanja še vse premalo. Ko je govoril o poteku zasedanja zvezne ljudske skupščine in o novem družbenem

ter poglabljanju delavskega in družbenega upravljanja, viden razmah združništva, da so zlasti občinska središča pokazala precej aktivnega dela in dobrih zamisli za uspešno delo na raznih družbenih področjih itd., je pa še vedno tako — je dejal tovariš Zugelj —, da konkretna vprašanja obdelamo na okraju in v občini, premalo pa v osnovnih organizacijah — na terenu, v vasi. Dostikrat opravijo zbori volivcev, združaj zbori in sestanki članstva drugih organizacij ali društev več kakor osnovna organizacija SZDL, ki pozablja, da je dolžna razložiti svojim članom dogodke doma in po svetu.

SKLEPI PLENUMA SZDL:

1. Plenum razpisuje volitve v osnovne organizacije SZDL v okraju, ki morajo biti zaključene do konca februarja 1957.
2. Vrste SZDL v okraju je treba organizacijsko učvrstiti in v osnovne organizacije vključiti več žena, mladine in delavcev, ki delajo v mestih, stanujejo pa v vaseh. Odbore SZDL je treba okrepiti z novimi, delavnimi člani organizacije.
3. Na sestankih je treba podrobneje razpravljati o govoru tovariša Edvarda Kardelja na zadnjem zasedanju Zvezne ljudske skupščine. Svrše je pa treba tolažiti članstvu tudi ostale dogodke zunanje in domače politike.
4. Članom SZDL je treba razložiti načela in glavne smernice družbenega plana za leto 1957 še pred razpravljanjem o republiškem in okrajnem družbenem planu, zlasti pa naj vodstva organizacij zagotovo podrobno razložijo vse vprašanja, ki so v zvezi z dvigom življenjske ravni in z nalogami članov SZDL za uresničitev načel novega družbenega plana.
5. Še naprej je treba razvijati in krepiti delavsko in družbeno upravljanje v okraju in zlasti pomagati uresničevati združno politiko na vasi.
6. Organizacije SZDL naj posvetijo posebno skrb aktivizaciji žena v vrstah Socialistične zveze in v organizacijah Zveze ženskih društev.

Na drugi strani vidimo, je nadaljeval tov. Zugelj, koliko ljudi sodeluje v raznih organih družbenega upravljanja, v društvih in organizacijah, na raznih krajevnih in občinskih spominskih dnevih in pohodih, ob odmevih na važne dogodke v svetu in drugje, da se ljudje živahno zanimajo za vse to dogajanje, da ga komentirajo, da radi pridejo na sestanke, kadar vedo, da bodo kaj zanimivega in novega zvedeli. Navzlic tem neiz-

javljene in splošno znane prikljubene in splošno znane leta tudi eden vodilnih funkcionarjev sindikatov v Sloveniji, so se udeležili najvišji predstavniški ljudske oblasti in političnih organizacij. Njegova smrt je brdo prizadela vse, ki so ga poznali in z njim delali.

Tovariša Borca so spoštovali vsi, ki so ga poznali osebno kot človeka in prijatelja s širokim, odprtim srcem, cenil pa ga je tudi vsak, ki ga je kdajkoli slišal na raznih sestankih, skupščinah in stinskih konferencah. S tehtno,

Sprejeli so družbeni načrt gostinstva za leto 1957

4. redna seja upravnega odbora Gostinske zbornice Slovenije je bila 9. januarja v Dolenjskih Toplicah. Na njej so poslušali poročilo o stanju gostinstva v novomeškem okraju, razpravljali pa so tudi o vrsti problemov gostinstva in turizma v Sloveniji in med drugimi sprejeli družbeni načrt gostinstva za letošnje leto. Seja je bila izčrpana in je pokazala veliko problemov, s katerimi se bori ta panega našega gospodarstva. Poleg članov upravnega odbora republiške Gostinske zbornice so seji prisostvovali tudi člani okrajne Gostinske zbornice Novo mesto, zastopnika Sekretariata za blagovni promet in delegat republiške Gostinske zbornice LRH.

BREZ SREDSTEV NE BO NAPREDKA

O stanju gostinstva v novomeškem okraju je poročal predsednik okrajne Gostinske zbornice Rudi Pintar. V okraju je 145 gostinskih obratov. Večje spremembe med sektorji lastništva lani ni bilo. Promet v gostinstvu je bil manjši za 25 milijonov dinarjev kot v letu 1955. Promet z alkoholnimi pijačami se je zmanjšal za 12 odstotkov, promet z brezalkoholnimi pa precej povečal. Manjši promet je bil tudi v prehrani. Domačih turistov je bilo lani več kot prejšnje leto, tujih pa manj, vendar je število nočnih poraslo pri obojih. To kaže, da tujski promet narasča tudi na Dolenjskem. Pri tem smo v pogledu zmogljivosti naših gostinskih obratov dosegli največ, kar je bilo mogoče. Predvsem so posredni vprašanje prenošč in to še

ZDAJ PA LE! TA TEDEN GA JE NASULO, DA GA OTROKOM ZLEPA NE BO ZMANJKALO...

Slovo od Mavricija Borca

V sredo 2. januarja so v Ljubljani pokopali nenadoma umrlega predsednika republiškega zbora proizvajalcev tovariša Mavricija Borca, ki ga je zadela srčna kap. Pogreba predurno delavsko besedo je znal razložiti tudi najbolj zapletena vprašanja, predvsem pa je na preprost, vsakomur razumljiv način znal delovnega človeka prepričati in mu dala poguma za premagovanje novih težav. Prav zaradi njegove odkritosti in neomajne resničnosti, za katero se je boril že od mladih dni, ki je s trdim delom služil vsakdanji kruh, so ga ljudje tako zelo spoštovali. V Novem mestu smo ga zadnjičkrat slišali lani v začetku junija na plenumu okrajnega sindikalnega sveta. V vrstah tovarišev, ki so dali za socializem vse svoje sile in svoje življenje, bo ostal spomin na tovariša Mavricija Borca vedno čist in nepozaben.

Zmaga tekstilcev

Veliko smo že pisali o vprašanju, ali bo mogel NOVOTEKS dosegati letni plan. Znano je, da je lani redukcija električnega toka onemogočila izpolnitev obveznosti, zato so skušali dosegati zaostanek v preostalih mesecih preteklega leta. Z velikimi napori in močno voljo vsega kolektiva je bil plan dosežen. Plan je bil takle: količinski plan (tekoči metri) 378.600 m, kvadrat meterski plan 530.000 m, finančni plan 1.001.000.000 din. Doseženo je pa bilo: količinski plan 394.611,46 m, kvadrat meterski plan 536.677,70 m, finančni plan 1.025.126.834 din. Tako je delovni kolektiv NOVOTEKS dosegel lepo zmago, ki izpričuje poštovanost vsakega posameznika in podjetju. Upamo, da nam letos ne bo nič preprečilo normalnega obratovanja. V kolikor bodo vremenske razmere ugodne in dovolj surovine, bo NOVOTEKS zanesljivo izpolnil svojo obveznost do družbe.

Sl. Dokl

Priloge za občinski praznik Črnomlja

Na razširjeni seji občinskega komiteja ZK in občinskega odbora SZDL v Črnomlju so se pogovorili tudi o pripravah za praznovanje občinskega praznika, ki je vsako leto 18. februarja. Poseben pripravljali odbor pripravljala spored prireditelj, ki bodo po vsej občini. Glavna proslava bo v nedeljo 17. februarja.

Sl. Dokl

ZA ČAS OD 18. DO 27. JAN.

V drugi polovici tega tedna sprva še snežne padavine, pozneje pa suho oziroma jasno vreme, ki bo trajalo do srede prihodnjega tedna, hkrati pa hud mraz. V drugi polovici prihodnjega tedna ponovne snežne padavine; mraz bo postopoma popuščal. (Napoved priredil V. M.)

VEČ POMOČI DOLENSKI IN GORIŠKI

Predsednik upravnega odbora republiške Gostinske zbornice tovariš Renko je poudaril, da sta tudi v pogledu gostinstva na zadnjem mestu okraja Novo mesto in Gorica, zato bo morala Zbornica prav tema dvema okrajema nuditi več pomoči tudi glede dodelitve kreditov za investicije. (Nadaljevanje na 2. strani)

O gostinstvu novomeškega okraja je poročal tov. Rudi Pintar

Gostinci so zborovali

(Prenos s 1. strani)
Ker se je pavšalna obdavčitev manjših gostinskih obratov dobro obnesla v drugih okrajih, je potrebno, da bo to uveljavljeno tudi v novomeškem.

Na seji so ostro obsodili snubljenje kadrov za obljubami večje plače. To je treba zasledovati in vse primere prijaviti v kaznovanje sodišču časti pri Zbornici. Čas je, da se preneha z nezakonitimi veselicami, ki samo povečujejo pijančevanje in to mnogo bolj kot v gostinskih obratih, ki nudijo tudi druge usluge in ne samo alkoholne pijače. Treba je izvajati uredbo, ki velja že dve leti. Zbornica bo posredovala na pristojnem mestu glede sprememb pogojev za najetje investicijskega kredita. Za taka podjetja, ki z obljubami večje plače odteguje strokovni kader drugim podjetjem, bo zbornica predlagala večjo davčno obremenitev.

DRUŽBENI NAČRT GOSTINSTVA SLOVENIJE

Tudi v republiškem merilu je bil lani promet v gostinstvu nekoliko manjši kot prejšnje leto. Znašal je 11 milijard 700 milijonov dinarjev. Za leto predvideva načrt povečanje prometa za 4 odstotke, torej da bo dosegel vrednost 12 milijard 200 milijonov din.

V zvezi s postavljenim družbenim načrtom za leto 1957 so obravnavali številna vprašanja. Tujski promet, za katerega predvidevajo, da bo vsaj tolik kot lani, je odvisen od mnogih okoliščin. Glede povijanja plač, kot je bilo objavljeno, imajo gostinci pomisleke. Večje plače pomenijo pri njih zvišanje cen, ker nimajo nobenih rezervnih fondov, iz

ZIVILSKI TRG V SNEGU

Cep rav je v ponedeljek 14. januarja hudo snežilo, je bil živilski trg v Novem mestu kar dobro založen. Tudi cene niso bile, kot navadno ob slabem vremenu, dosti višje od običajnih. Jajca so bila po 23 din, orehi po 190 do 130 din, figle, škodljive smetane od 40-70 din, krošnik ali zelja po 25 din, jabolka po 30-40 din, kolobar masla po 120 din. Lončanjev tostar ni bilo, zato pa je bilo več prodajalcev volnenih izdelkov. Prodajali so raznovrstne jopice, nogavice in hlačke za otroke po zmernih cenah. Če ni bilo drugače, je prodajalec celo popustil za nekaj kovačev pri nogavicah ali jopici. Tega načina kupovanja smo se že kar odvažili, pa bo speh kar hitro v modi, če bo še kdo tako prodajal.

TAKO JE TREBA SESTAVITI LETNI NAČRT KMETIJSKE ZADRUGE

Da bo družbeni načrt kmetijske zadrugske v Dol. Toplicah res dobro sestavljen, je porok način, po katerem ga izdelujejo. Pri sestavljanju sodelujejo prav vsi zadrugjanci.

Člani upravnega odbora in uslužbenec zadrugske pri zbiranju podatkov za družbeni načrt obiščejo vsakega zadrugjanka. Z njim se pogovore, kaj misli letos ukreniti za izboljšanje svojega gospodarstva: kaj bo gradil, koliko misli kupiti umetnih gnojil in različnih sredstev, koliko bo zasadil mladih dreves in podobno. Hkrati zberejo tudi podatke za razne tečaje in šole. Nekaj dni po obisku pri vsakem zadrugjanku skličejo vsaki sestanek.

KAZNI ZARADI NEREDA V LOKALIH

Komisija za pregled lokalov je poslala sodniku za prekrške 50 prijav zoper odgovorne lastnike gostinskih, obratnih in trgovskih lokalov, v katerih je našla nered, nesnago in druge nepravilnosti. Dosedaj je bilo že kaznovano devet oseb s kaznjami (skupno) 32.800 din in dva podjetja s kaznjama 120.000 din.

Srečno in uspešno polno novo leto 1957 želi kolektiv **CEMENTINE CELJE**

RAZPIS

- Uprava za ceste LRS, Tehnična sekcija, Novo mesto bo dne 30. januarja 1957 s licitacijo odprodala razne dele tovornih avtomobilov in strojev ter drugega materiala:
1. Tovorni avtomobil Skoda, model 706
 2. Tovorni avtomobil Skoda, tipa "A" (kipar)
 3. Motorno kolo Guzzi, 500 cm
 4. Motorno kolo znamke "Partizan"
 5. Premični dizel kompresor znamke F. M. A.
 6. Premični benzinski kompresor znamke "Diatto"
 7. Dizel motor stabilni znamke "Lamotte Mecanicale"
 8. Benzinski motor znamke "Benz"
 9. Mlin za pesek na valjke z želez. transportnim trakom
 10. Ročna škropilnica za škropljenje sadnega drevja
 11. 4 kom. vagonetov - premičnikov
 12. 16 kom. kompresorskih vrtnih kladiv.
- Interesenti si vse predmete lahko ogledajo v skladišču sekcije v Novem mestu vsak dan od 7. do 12. ure.
Plačilo: gotovina, barinarj ček.

katerih bi lahko črpali zvišanje. Višje cene pa niso v prid porastu življenjske ravni niti večjega prometa v gostinstvu.

Prav tako se na gostinstvo nanaša veliko predpisov, ki ovirajo boljše poslovanje. Tako je treba veliko pisanja in sklepanja za nakup razne drobne opreme in posode iz fonda, ki ga ima podjetje v ta namen. Nasprotno pa se govori, da je bilšerani del vplačane amortizacije gostinskih podjetij za leto 1956 odvzet. To povzroča mnogo negotovnosti, saj skoraj vsako podjetje je potrebuje sredstva za redno vzdrževanje stavb in naprav, če že ne za izboljšavo. Podobnih predpisov, ki jih je treba pregledati in prilagoditi lažjemu in boljsemu poslovanju, je še več.

VELIKO DENARJA ZA MALO MUZIKE

Naloga gostinstva ni samo, da nudi gustom hrano, pijačo in prenočišče, pač pa da jim nudi tudi razvedrilo. Med naj-

običajnejše razvedrilo spadata godba in ples. Ta stvar je pa zelo draga. Razne godbe imajo zelo velike zahteve, za mehnično godbo (gramofon in radio) pa je prav tako treba plačati znatne avtorske honorarje. V okraju Kočevje je že več primerov, da gostilničarji odpušajo radijske sprejemnike prav zaradi visokih honorarjev za glasbena dela. Hotel v Kočevju je nameraval na Silvestrovanje najeti znani kvartet iz Ljubljane. Ta je pa zahteval za dva večera 60.000 dinarjev! Seveda ga niso mogli najeti, saj bi stala podjetje samo godba na vsakega gosta okoli 600 dinarjev. Veliko plačnega sklada podjetje pa gotovo ne more doseči samo na račun godbe. Godba, ki igra vsak teden trikrat v kavarni Metropol v Novem mestu, stane podjetje mesečno 80.000 din. Tako gre vse plačni sklad kavarne v glavnem samo za godbo. Poleg honorarja godbenikom morajo podjetja plačati tudi prispevek za socialno zavarovanje in

stanovanjski prispevek. Vsekakor bi morali biti oproščeni teh prispevkov za priložnostne godbenike, ki so že socialno zavarovani na rednem delovnem mestu.

Na koncu seje so sprejeli priporočila, ki jih daje Zbornica gostinskih podjetjem za priznanje progresu za turistične, odnosno penzijske storitve. Tega so delizna samo sezonska gostinska podjetja.

V Ljubljani je ustanovljena poleg gostinske še hotelska šola. Na seji so imenovali za direktorja šole tovariša Zbrizaja, ki je hkrati tudi direktor gostinske šole. V kratkem se bo pričel tudi hotelski tečaj za aktiviste in borce, ki so na položajih in gostinstvu, pa nimajo potrebne kvalifikacije, odnosno strokovne izobrazbe. Tečaj bo končan še pred glavno sezono. Sprejeli so tudi sklep, da bodo sklicali na sedežih okrajev sestanke s predstavniki ljudskih odborov glede sestave družbenih nečrtov za posamezne gostinske obrate, odnosno podjetja.

SE ENA NESREČA ZARADI NEPREVIDNOSTI

V ponedeljek, 7. januarja v popoldanskih urah se je vračala od sorodnikov proti domu 14-letna Vera Kirn iz Bršlina.

Kakor večina delavcev iz tovarne NOVOTEKS in del prebivalcev Bršlina, je tudi deklica nameravala preiti železniško progo pri kurilnici, nedaleč od cestnega prelaza.

Ko je deklica skočila iz železnice klančne na progo ter dospela na drugi tir, je privzlo po istem tiru premikali vlak in deklico podrli. Obležala je med tirici močno poškodovano desno nogo. Poškodbe so bile tako hude, da so morali deklici nogo amputirati.

Lahko si mislimo, da je zgolj naključje obranilo deklico življenje, kajti obležati pod vozom vlakom pomeni šestokrat tragično smrt.

Take in podobne neprevidnosti so zahtevale že več človeških življenj, kljub temu pa mnogi prebivalci, tako na podeželju kakor v mestu, tega ne vzejemo dovolj resno. Nečelno upoštevati predpisev, da je prehod čez progo dovoljen le na določenih mestih, kjer je varno.

Opozorila uslužbenec LM in železniških uslužbenec, nalezijo največkrat na gluha ušesa. Zlasti v mladi leti, ko nekateri delavci tovarne NOVOTEKS in prebivalci Bršlina, ki dnevno prehajajo čez železniško vozilnice na postajnem območju kakor čez cesto.

Ali se res ne da drugače prepričati te nepravilnosti kot z odlično intervencijo uslužbenec Ljudske milice in s kazenskimi sankcijami?

Prizadeti naj o tem razmislijo.

Iz pisarne TNZ Novo mesto

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED Mešanje starih kart

Prejšnji teden se je razvzval en konec suezke niti. Glavni junak suezke pustolovščine sir Anthony Eden je odstopil kot ministrski predsednik in se dva dni pozneje odpovedal še svojemu poslanskem mestu v britanskem parlamentu.

Pred letom dni so vprašali starega Churchilla, ko se je bil vrnil s počitnic na jugu Francije, kako se počuti. »O, jaz se kar dobro počutim,« je odvrnil stari državnik, »ampak Eden me skrbi. Stara se, stara.« To je bilo seveda v šali izrečeno, toda to, kar je v šali izrečeno, se včasih resno izpolni.

Ni dvoma, da je Eden bolan in zdravniško spričevalo, ki so mu ga izstavili zdravniki, je pristno. Zato ne gre za diplomatsko bolezen. Toda tudi ko ne bi bil bolan, bi moral Eden iti. Sel pa je še prej, ko bi se bili v vrstah konservativne stranke zmenili, kdo bo njegov naslednik. Eden ni mogel več držati skupaj svoje stranke, ker je izgubil zaupanje članov. Izgubil pa je tudi zaupanje britanske skupnosti narodov in sveta in seveda — ameriškega predsednika Eisenhowerja. Zato in zaradi marsičesa drugega je moral Eden izginiti s politične pozornice, ki tako preiskuje človeške zmogljivosti in živce, a hkrati privablja ljudi kot močan žaromet večje.

Iginil je v času, ko je britanski vpliv na Srednjem vzhodu skoraj enak ničli, ko je gospodarski položaj doma, milo rečeno, pereč in ko je sodelovanje z ZDA doživelo toliko udarcev, da ga bo treba začeti spet skrbno negovati in varovati pred vsako, kolikoli nevarno sapico. Za Edenom so se s treskom zaprla vrata na Downing Streetu 10 in, kolikor je sploh varno prerokovati, lahko prerokujemo, da se ne bo več vrnil tja kot gospodar. Eden, ki ni bil bojevit človek, se je dal v odličnem trenutku zapeljati jezi nad Naserjem in osabnosti, skratka ravnal je iz osebnih maščevalnosti, namesto da bi poslušal glas razuma.

Zato je razumljivo, da je skoraj vsa svetovna javnost, posebno pa tisti, ki žive od novinarskega peresa, — napelo pričakovala, kdo bo sestavil novo vlado in kakšna bo ta vlada. Na splošno so pričakovali, da bo sestav nove vlade izrazil spremembe v politiki, ki naj bi nastopile po Edenovem odstopu. Opazovali so tako razglabljali: če je Eden odšel, je šla tudi Edenova politika. Sedaj pa, ko je vlada sestavljena, ne mislijo več tako. Zakaj vlada je bila res sestavljena, toda ne spreminjena, položaji so se zamenjali kakor karte pri igri, toda osebnosti so ostale iste, skratka, novi ministrski predsednik Macmillan je sestavil vlado tako, kakor bi je bil najbrž sestavil Eden sam. To najbolj dokazuje dejstvo, da je najzvestejši Edenov učenec, zunanji minister Selwyn Lloyd ostal na položaju zunanje ministra.

Ce si pričujemo v spomin, da je Macmillan vseskozi zagovarjal Edenovo politiko do Suezja in da potemtakem ni zameril bivšemu predsedniku vlade tega, da se je odločil za napad na Egipt, ampak da tega napada ni do konca izpeljal, potem je jasno, da Macmillan ne more voditi takšno politiko, ki bi se korenito razlikovala od Edenove.

Prerano bi bilo obsojati ali hvaliti nekaj, kar se še ni imelo časa izkazati. Dejanja so merodajna in ta se bodo kmalu pokazala. Toda znamenja niso ugodna, ker od nove vlade ni mogoče pričakovati novih stališč in zamisli. Vsi ti ljudje — ali skoraj vsi — so podpirali staro vlado, podpirali so njeno politiko, ker so sami soustvarjali in dovoljeno naj nam bo podvomiti, če bodo sposobni ustvarjati novo. Toda Angleži imajo rek: »Če o človeku kaj sumite, ne sumite najhujšega.« Upajmo torej, da do najhujšega ne bo več prišlo.

Predsednik poljske vlade Josef Cyrankiewicz je izjavil tik pred volitvami na Poljskem, da bo najlaže dosegel popolno mednarodno enotnost socialističnih delov ob vsestranskem razvoju vsake posamezne države ustrezno njenim tradicijam in njenim nacionalnim posebnostim — brez vmešavanja drugih držav v njeno notranje zadeve.

Izraelska vlada je soglasno odobrila politiko izraelskega ministrskega predsednika: »Najprej jamstva za svobodno plostvo v zalivu Akaba in šele nato, poplavljen umik izraelskih čet s Sinajskega polotoka.«

Varšavski radio je sporočil, da bo s Sovjetske zveze v kratkem podpisani sporazum o repatriaciji Poljske iz Rusije. V kratkem bo odpotoval v Moskvo poljska delegacija, ki bo sporazum podpisala.

ZDA bodo v kratkem odstopile svoja tehnična odkritja na področju atomskega raziskovanja vsem drugim državam. Gre seveda samo za nevojaška odkritja.

Novi predsednik japonske vlade Tanaka Išibasi se poteguje za prijeteljsko sodelovanje med Japonsko in Kitajsko. Toda trenutno še ne misli na redne diplomatske stike s Pekingom, čeprav je dejal, da se bo trudil čim bolj razširiti trgovinske zveze med obema državama.

Generalni sekretar OZN Hammarskjöld bo, na pomlad verjetno obiskal Japonsko. Japonska je osemčlana država, ki je bila prva nazadnje sprejeta v Zdrževne narode. Baje bo na pomlad obiskal Tokio tudi indijski premier Nehru.

Zimsko delo sadjarjev

Dosedanje izkušnje v borbi proti ameriški kaporji, temu glavnemu sovražniku našega sadjarstva, so pokazale, da mu lahko preprečimo, da ne bo več dolgo zaviral razvoj našega sadjarstva. Nekoliko let uspešnega zatiranja z zimskim škropljenjem, poleg ostalih agrotehničnih ukrepov, je vrnilo drevu rodovitnost v okuženih in zamenjenih sadovnjakih. S tem so dobili sadjarji zaupanje in so sprevideli, da združeni v sadrskih odsekih kmetijskih zadrug, z dobro organizacijo in sodobno tehniko lahko dosežejo večje uspehe v izboljšanju sadnih pridelkov in predelave.

Vsaka kulturna rastlina, tako tudi sadno drevje, zahteva ustrezno nego. Za pravilno nego sadnega drevja je potrebno precej znanja. To nas sili k novemu, umnejšemu sadjarstvu. Iz starega, zaostalega in priložnostnega sadjarstva, moramo preiti v moderno načrno sadjarstvo v strnjinih nasadih.

Ta prehod ne bo mogoč brez noč, izvajati ga bomo morali postopoma, pri tem pa je treba skrbeti za izboljšanje starih sadovnjakov. Je uničenje starih sadovnjakov je uničenje

vanje ameriškega kaporja in ostalih škodljivcev in boleznih sadnega drevja. Če hočemo to dojeti, moramo upoštevati vse preizkušene agrotehnične ukrepe kot so: čiščenje, redčenje, obdelovanje kolobarjev, gnojenje, obrezovanje, škropljenje, mučenje, namakanje itd.

Naši stari sadovnjaki so večinoma pregesto nasajeni z raznovrstnim drevjem. Prestogote so tudi krošnje. Zemljišče pod temi sadovnjaki je izčrpano, ker so iste sadne vrste ponekod že nad 100 let zasažene in niso bile zamenjane.

Najhujše je pa pri nas stanje čespljivih nasadov, ki so zaradi novih koreninskih pogankov pregesti in močno okuženi s čespljivim kaparjem. V tem stanju je propadanje neizogibno.

Kar zadeva količine škropilva uporabljamo: za koščičarje rumesan pasto, tekoči rumesan, kresosan in dinozan do 1 kilograma na 100 litrov; rumesan olja do 2 kilograma; papapina 3 kilograma na 100 litrov.

Za pečkatne sorte sadnega drevja uporabljamo: rumesan, olje 3 kilograma, papapin 4 kilograma, ostala sredstva pa po 2 kilograma.

Prilagoditve škropilva je preprosta: določeno količino škropilva raztopimo najprej v 2 do 3-krat večji količini vode, nato pa zmešamo raztopino z določeno količino vode v škropilnici ali v posebni posodi.

Grozil nam novi, še hujši sovražnik sadjarstva kot ameriški kapar: rdeči pajek. Našli smo ga v Skočjanu, Sentjernej in Smarjeti. Pozimi ga lahko zatiramo s parapinom 3 do 4 kilograma na 100 litrov vode. Poleti pa z netoksičnim ekotinom, pastoxom in clorocidom. Ta sredstva uporabljamo v zelo majhni koncentraciji, ker so zelo hudi strup.

Da bi nam trudi bil nagraden, ne smemo poleg vsega

omenjenega pozabiti na gnojenje. Sadno drevje potrebuje vsako leto za svoj obstoj, rast, razvoj in razvijanje plodov, večje količine hranil. To hranilo, ki jo rastline porabijo, moramo zemlji vračati.

Osnova je hlevski gnoj, ki ga dodajamo v zrelem stanju 100 do 200 kilogramov na eno sadno rodno drevo in čimprej podporjemo v zemljo. Lahko ga raztrosimo po površini kolobarja in prekopljemo z zemljo na globino 10 do 15 centimetrov ali pa v jarek ob robu kolobarja.

Na travnem nasadu med vrste sadnega drevja lahko gnoj podporjemo pod tri brazde, ki so med seboj oddaljene do 70 centimetrov. Gnoj nasujemo v brazde in jih vrtno nazaj, tako da ostane ruša nepoškodovana.

S hlevskim gnojem pognojimo vsako tretje leto. Poleg tega koristimo tudi umetna gnojila. Na vsako odraslo sadno drevo, cepljeno na semenjak, damo letno do 5 kilogramov amonijevnega sulfata ali čiliskega solitra, do 2 kilograma superfosfata in do 3 kilograma kalijeve soli. Umetna gnojila dajemo v dveh obrokih od zgodnje spomladi do sredine poletja.

Vse to moramo vestno izvajati, če hočemo, da bo sadno drevje res služilo svojemu namenu.

Vsa ta vprašanja pa bomo v zimskem času obravnavali na številnih zbornih sadrskih odsekih kmetijskih zadrug, na tečajih za sadjarje, na mestnih konferencah sadrskih odborov itd.

Ing. Stanoje Grkovič

Za zdravo mleko

in kakovostne mlečne izdelke

Na skupni seji živinorejskega odbora OZZ Novo mesto in zastopnikov Zadrugske mlekarne je bil sprejet pravilnik, po katerem se morajo ravnati vsi proizvajalci, ki oddajajo mleko Zadrugske mlekarne v Novem mestu. Ta pravilnik daje smernice za proizvodnjo zdravega in kvalitetnega mleka. V njem so zajeta osnovna navodila, ki pomenijo šele prvi korak, katerega smo v tem pogledu napravili v novomeškem okraju.

Z dograditvijo mlekarne je dana možnost povončenja mleka po primernih cenah. Mlekarne predeluje mleko v razne mlečne izdelke, ki se prodajajo po višjih ali nižjih cenah, kakršna je pač kvaliteta izdelka. Sprejedno s tem pa nihajo tudi odkupne cene mleka. Kvaliteta mlečnih izdelkov je odvisna predvsem od mleka. Ni dovolj, da ima mleko čim večji odstotek tolaše in suhih snovi, temveč mora imeti tudi to lastnost, da ga je mogoče predelati v različne kvalitetne proizvode. Mleko ne sme vsebovati zdravju škodljivih drobnorazličij ter bakterij, ki povzročajo kvarjenje sira in drugih mlečnih izdelkov. V drugih državah, n. pr. na Angliškem je predpisano, da mleko ne sme vsebovati več kot 30.000 bakterij v cm³ mleka. Pri nas pa je v cm³ do 800 milijonov raznih več ali manj škodljivih drobnorazličij. Iz tega je razvidno, da smo v proizvodnji mleka še daleč za naprednimi državami in da ne moremo računati toliko časa na proizvodnjo dobrih izdelkov in s tem na povlajanje odkupne cene mleka, dokler ne bodo izboljšani pogoji proizvodnje in načini ravnanja z mlekom.

Mleko ima lahko razne napake. Vzroki napak pa so različni:

1. nesnažnost hleva, posode, živali, vode;
 2. individualne lastnosti krav; 3. boleznj živine in molcačev; 4. krma; 5. delovanje raznih drobnorazličij; 6. nepravilno ravnanje z mlekom med molžo in po molži; 7. razne kovine n. pr. železo, baker, nikel, cink, s katerimi pride mleko v stik.
- V nesnažnem hlevu in pri neenažni živini se mleko okuži že med molžo. S prašom in razne snagi padajo v mleko tudi razne škodljive klice, zato je predpogoj zračen, svetel in snažen hlev. Ne moremo zahtevati, da bodo hlevi novi, morajo pa biti čiščeni in beljeni. V hlevih naj se napravijo po možnosti zračniki in večja okna. Med molžo in tik pred molžo se ne sme krmiti in nastiljati, ker se s tem dviga praš.
- Mnoge krave dajejo nenormalno mleko, n. pr. močno slano ali žarko slano, potem tako slano »levo« mleko, ki se zelo nerado siri in je zelo slabo za sir. Tudi vsaka obolela krava nam daje nenormalno mleko, ki se loči od zdravlega po kemični sestavi. Če je žival bolna za nalezljivo boleznijo, se lahko bolezen prenese na človeka. Zdravila močno vplivajo na spremembo mleka. Posebno škodljivo so antibiotiki n. pr. penicilin, streptomicin itd. Iz teh »razlogov« proizvajalci ne smejo oddajati nenormalnega mleka in mleka bolnih živali.
- »Krava se pri gobcu molze«. Ta stari pregovor še danes velja. Najboljša je naravna krma — poliet dobra paša, pozimi pa dobro sladko seno. Krma vpliva na sestavo mleka, od krme je odvisna količina tolaše in beljakovine. S krmo pridejo v mleko drobnorazličij, ki povzročajo sladko sestiranje mleka. S krmo pride tudi bacil, ki pov-

roč zapoznelo naphivavanje sira. V preteklem poletju je bilo skoro vse mleko okuženo s temi drobnorazličijmi, ki so povzročile precej škodo pri mlečnih izdelkih. Po pravilu molznicam ne smemo krmiti z gnijo, plesnivim krmom, s krmo s travnikov, ki so gnojeni z dušičnimi gnojili, ter s kislom krmom iz močvirnih travnikov in gozdov. Posebno škodljiv vpliv na mleko ima krmljenje s korenjevo in repino cimo. V mleku krav, ki so krmiljene s temi krmili, se bohitno razvijajo razne škodljive drobnorazličij in tako mleko daje vedno le slabe mlečne izdelke.

Pri molži moramo paziti na skrajno čistočo. Krave naj bodo snažne, vime očiščeno in obrisano s čisto, mehko in suho krpo. Takoj po molži je mleko bakterioidno — ima lastnost, da ovira razvoj drobnorazličij. To lastnost mleka izkoristimo in ga takoj po molži ohladimo. S tem ohlajevanjem oviramo razvoj drobnorazličij ter tako povečamo vzdržljivost mleka, kar je važno posebno v letnem času.

Mleko moramo čim manj prelivati, ne smemo ga niti prečežati. Sprecevanjem se vsa neanga spere v mleko in vsi mikroorganizmi se porazdele po vsem mleku in njegova vzdržljivost se zmanjša.

Mleko, oziroma mlečna tolaša vplja razne vonjave. Pod vplivom svetlobe pa se mlečna tolaša razkrajja na posamezne maščobne kisline, ki dajejo mleku žarek okus. Zato moramo mleko hraniti na zračnem, temnem in čistem prostoru, dobro zavarovano pred muhami in drugo žolanzijo. Posode z mlekom naj bodo pokrite z mrežo, ali čistim prtčem.

Mleko ne sme priti v stik s težkimi kovinami, n. pr. železom, bakrom, cinkom, kromom, nikljem. Te kovine se v mleku tope ter povzročajo razkroj tola-

šče in s tem kvartijo mlečne izdelke. Zato mora biti vsa posoda, ki jo uporabljamo pri molži, za shranjevanje in prenos mleka iz aluminija ali dobro pocinkane pločevine. Steklenice niso primerne za shranjevanje in prenos mleka, ker se ne dajo čistiti. Vso posodo moramo po vsaki uporabi temeljito očistiti in razkužiti. Takol, ko mleko izlijemo, je treba posodo izplakniti s čisto, mrzlo vodo, nato pa oprati s toplo vodo (45 do 48°C), ki smo ji dodali na vsakih 10 litrov 5 dkg pralne sode (Nas CO₃). Uporabljamo lahko tudi jug iz bukovca pepela. Ko je posoda dobro oprana, jo še splaknemo s čisto, vrelo vodo. Za razkuževanje posode je priporočljivo tudi natrijevo hipoklorid (Na OCl) in sicer vzamemo 2 cm³ hipoklorida na 1 liter vode. S to raztopino splaknemo posodo in jo povežemo na suh, čist in zračen prostor, da se odcedi in posuši. Vsa posoda mora biti pred uporabo sterilna, to je brez bakterij.

Umijivo je, da mora biti mleko pri oddaji čisto, imeti mora naraven okus in vonj, vsako nenaravno ali potvorjeno mleko bo zavrnjeno.

Mlekarne bo plačevala mleko kot dosedaj po tolašci. Poleg tega pa se bo čistilo in strogilo bakteriološke okužbe, kar se bo ugotovljalo z novim preizkuševanjem mleka na reduktazo. Tako bo ugotovljeno, kako posamezni proizvajalci upoštevata navodila. Kdor se bo potrudil, bo s tem primerno nagraden, kdor pa bo malomaren, bo to občutil pri cenji mleka.

V korist vseh je, da sleherni proizvajalec pridobiva zdravo mleko in da pravilno ravna z njim. Pri tem pa bo treba še trdeza in vztrajnega dela, da izboljšamo naše mlekarstvo, s tem pa tudi živinorejo in ostalo kmetijstvo, da ne bo zaostajalo v napreduku za drugimi kraji naše ožje domovine.

Ing. Cvetkovič

Pred volitvami vaških odborov SZDL

Naša industrijska rast

ČEZ 200 NOVIH TOVARN, 68 CENTRAL, 30 RUDNIKOV

(Prenos s 1. strani)

Škodljivi »dopusti«

Delo v osnovnih organizacijah torej zanemarjamo, kar se nam maščuje. Nekako navadili smo se, da od spomladi do pozne jeseni naše politične organizacije ne delajo. V mestu pravimo, da imajo ljudje dopušte, v vasi pa, da so ljudje od zore do mraka na njivah. Dopušanje takih »političnih počitnic« za 5 do 6 mesecev na leto nam samo škoduje. To se kaže predvsem v otipljivem dejstvu, da se stanje članstva v okraju v letu dni ni izboljšalo.

Na mladino, delavce in žene preradi pozabljamo

Plenum je ponovno opozoril, da organizacije v okraju zanemarjajo vključevanje mladine, stare nad 18 let; prav tako delavci, ki stanuje-

»Začutili bi morali, da je SZDL organizacija, ki lahko konkretno rešuje vsa vprašanja, zlasti pa naj bi se v našem okraju zapostavila z združbami in ostalimi kmečkim vprašanji...«, je med ostalim dejal na plenumu Martin Zugelj, sekretar okrajnega odbora SZDL.

jo na vaseh, delajo pa v tovarnah in v mestih, ne prenašajo znanja iz sindikatov v domače okolje. Več kakor polovico prebivalcev okraja sestavljajo na Dolenjskem žene, vendar sta tudi njihova vloga in sodelovanje v javnem življenju presibka. Če so žene dokazale v vojni in po njej, kaj so sposobne narediti, bi jih morale prav politične organizacije bolj vabiti k delu, bolj upoštevati in predlagati v razne organe upravljanja. Poživljeno delo okr. odbora Zveze ženskih društev obeta, da bomo tudi na tem področju kmalu prišli iz nepotrebnega mrtvila, ki prav gotovo hromi večji delovni polet političnih organizacij.

O teh treh vprašanjih bi si ob volitvah vaških odborov člani SZDL morali postaviti med

sklepe za bodoče delo, da bodo s pravnim delom razširili članstvo SZDL in odpravili nezdravo ozino ki je (poleg sektorskih odnosov) ponekod še kriva, da naše vrste tudi po organizacijskih spiskih niso take, kakor to samo ponuja vedno razpoloženje med ljudstvom in vedno znova dokazani delovni polet v ustvarjanju socialističnega napredka. V vrste Socialistične zveze je treba vključiti vse, kar v nje spada!

Uspeh bo odvisem predvsem od dobrih priprav

Kakor vedno bo tudi tokrat uspeh volitev v marsičem odvisen od dobrih priprav. Poročila o delu SZDL na vasi in v občini naj zajemajo celotno družbeno dogajanje, volitve same pa pripravimo tudi z

razširjenjo članskih vrst, z vključevanjem mladine, delavcev in žena. Volitve v vaške odbore SZDL sovpadajo z letnimi občnimi zbori kmetijskih združb, ki so lani dosegle v našem okraju viden vzpon in lep gospodarski napredek. Odborniki morajo biti pripravljeni na pojasnila z vseh poročil, zlasti pa bo treba tudi ob tej priložnosti razlagati našo gospodarsko politiko. Nikakor se ne smemo bati tudi zdrave, ustvarjalne kritike na teh volitvah saj imamo v trgovinah, gostinstvu, pa tudi v mnogih kolektivih marsikaj nezdravega, kar zasuži, da ljudje kritizirajo.

Tako pripravljene volitve v osnovne organizacije SZDL bodo tudi najboljši uvod v jesenske državne volitve novih občinskih ljudskih odborov.

O delovnem poletu naše mlade države, o njenem razvoju, vzporu in modernizaciji nam daje mogočno podobo tudi razvoj jugoslovanske industrije. Se ni tako dolgo, ko so nekateri doma in v inozemstvu trdili, da Jugoslavija sploh ne more sama zgraditi tovarn in hidrocentral, da torej ne more dvigniti svojega gospodarstva in industrije. Toda življenje nove Jugoslavije se ni zmenilo za te turbotne tuje glasove, šlo je svoj pot, naprej in kvišku, gradilo in zgradilo.

Poglejmo le nekaj podatkov. Po osvoboditvi je bilo v Jugoslaviji zgrajenih nad 200 novih tovarn (brez vojne industrije), začelo je obratovati 25 večjih hidrocentral in veliko lokalnih in 28 termocentral, odrtih je bilo nad 30 novih rudnikov premoga, železa, kro-

ma, boksita itd. in samo v 8 letih zgrajenih več novih železnic, kakor v vsem času stare Jugoslavije. Leta 1939 je industrija sodelovala v skupnem narodnem dohodku s 23 odstotki, leta 1952 pa že z 42 odstotki.

Od vseh industrijskih panog je dosegla največji uspeh elektroindustrija, saj proizvaja danes 67krat več generatorjev za hidrocentrale in 161krat več transformatorjev kakor pred vojno. Tovarne za radijske aparate sedaj proizvajajo na leto blizu 60 tisoč sprejemnikov. Kovinska industrija je po vojni 3,67krat večja.

Lahka industrija daje na trg čedalje več predmetov za poljedelstvo, gospodinjstvo in drugo rabo. Že leta 1954 so naše tovarne dale (enoletna proizvodnja) 32.888 koles, zdaj pa jih že ena sama tovarna izdelata 35.000 na leto.

Tudi izredno povečanje elektrifikacije nam pokažejo številke. Leta 1939 je bilo komaj 175 km napeljav visoke napetosti, sedaj je ta dolžina že presegla 3.500 km. Vendar nam električne energije še vedno primanjkuje, zato so v načrtu še nove hidro in termocentrale.

Leta 1939 so naši premogovniki dali 7 milijonov ton premoga, danes se je to število dvignilo nad 15 milijonov ton. Jugoslavija ima velikanske rezerve premoga: črnega okrog 100 milijonov ton, rjavega 1,8 milijarde ton, lignita 18 milijard ton. Največji rudnik črnega premoga je Raša

(800 tisoč ton), rjavega bano-
vici (1.200.000 ton), lignita
Kreka (nad 2 milijona ton let-
no). Za predelavo premoga sta
bili zgrajeni dve kokarni:
Lukavac (225 tisoč ton koksata
letno) in Zenica (112.500 ton
letno).

Komu je niso postala domača imena naših industrijskih orjakov: Sevojn, Zelenik, Litostroj, Prvomajška, TAM, Proleter, Kidričevo (Strnišče), Zmaja, Inteksa, Videm (celuloza in rotopapir) itd. in hidrocentral: Zvernik, Jablanica, Mariborski otok, Vinodol, Jajce, Mavrovo, Raška, Medvedia itd. Skratka, nova Jugoslavija je v industriji dosegla uspeh in razvoj na katerega je lahko upravičeno ponosen sleherni delovni človek in ki priča o naši zmogovitosti v borbi za gospodarski napredek Jugoslavije.

Vsak teden objavlja

DOLENJSKI LIST novice

iz vseh krajev Dolenjske, zato ga čimprej naročite sinu ali nečaku, ki je pri vojaki! Bolj ga ne boste mogli razveseliti, kot z vsakotedenskim »pismom« iz domačih krajev!

Nov način obračunavanja članarine

Redno plačevanje članarine SZDL in točno obračunavanje in odpošiljanje plačane članarine, je še vedno problem v večini naših organizacij SZDL. Nekateri odbori osnovnih organizacij pobirajo članarino trimesečno, drugi polletno, tretji za celo leto skupaj, več pa jih je, ki sploh ne pobirajo članarine. Veliko je tudi primerov, da tako vaški kot občinski odbori neupravičeno zadržujejo tudi tisti del članarine, ki so jo dolžni odvzeti okrajnemu odboru. Do 1. decembra letos je samo občinski odbor SZDL Žužemberk odvedel pripadajoči del članarine okrajnemu odboru v celoti za vse leto in za vse člane. Občinski odbori Črnomelj, Semlje, Metlika in Straža-Topolce do tega časa niso odvedli niti dinarja članarine, ostali občinski odbori pa tudi le delno. Zaradi takega stanja tudi okrajni odbor SZDL ni mogel poravnati svojih obveznosti Glavnemu odboru SZDL.

S prvim januarjem 1957 uvajamo tudi v Sloveniji nov način plačevanja in obračunavanja članarine SZDL, to je način, kot ga imajo že v nekaterih drugih republikah. Vsač član SZDL bo dobil za

plačano članarino znamkico, ki jo bo nalepil v legitimacijo, podobno kot plačujejo sindikati. Prav tako bo dobil znamkico za prostovoljni prispevek. Članarina se bo pobirala po vsej republiki enako, to je trimesečno.

V prometu bodo znamkice v dveh barvah. Znamkica za 5 din v rdeči barvi, to je osnovna članarina za enega člana, in pa znamkice v modri barvi po 5, 10 in 20 din za prostovoljne prispevke. Tako bo vsak član prejel ustrezno

znamkico za plačano članarino in prostovoljni prispevek, blagajnik pa bodo morali oddane znamkice, s katerimi bodo zadolženi, obračunati sproti z ustreznim zneskom. Prostovoljni prispevki bodo tudi v bodoče v celoti pripadali osnovnim organizacijam za njihove potrebe.

Člani Prešernove družbe obnovite članarino za leto 1957!

Politična vprašanja črnomaljske občine

PREMALO JE SODELOVANJA

med različni društvi in organizacijami SZDL, prav tako je premalo sodelovanja med občinskim odborom in upravnimi odbori kmetijskih združb ter njenimi odelci, kot tudi sodelovanja odborov SZDL z združenstvom. Mnogo problemov bi lahko rešili s tesnejšim sodelovanjem. Upravni odbor kmetijske zadrage Črnomelj vabi na seje predstavnike občine, vendar ne pridejo. Tudi gasilci v Črnomlju se čustljivo zapostavljajo. Čeprav plačujejo tako na vprežno živino, morajo prav tako plačati vse usluge veterinarja, ki pa se jim poleg tega zdijo zelo visoke. Zadeva, ki bi se res lahko rešila na drugačen način, je pregled konj. Veterinar skliče na določeno mesto 100 in več konj, tako da lastniki izgubijo s tem po ves dan. Zakaj ne bi rajše napravili pregleda na več krajih in bi šlo hitreje. Lažje pride veterinar s svojo skipo v več krajev, kot pa da mora desetine parov konj daleč v drug kraj na pregled. Tako je moralo 36 lastnikov iz Grbelj gnati svoje konje na pregled v Adlešiče, kjer imajo manj konj, oba kraja pa sta ob cesti. Z malo dobre volje s strani veterinarske službe bi to lahko uredili.

KRITIKO VETERINARSKE SLUŽBE

Število članov SZDL v občini se daleč ni zadovoljivo. Vprašanje vključevanja, zlasti mladine, se je dosedaj posevčevalo premalo pažnje. Čeprav je bil sprejet sklep, da se gasilci kolektivno vključijo v SZDL, je še mnogo gasilcev, ki niso člani SZDL. Se več. Imajo tudi lovce, ki jim družba zaupa orožje, pa niso člani SZDL! Vse to je tudi posledica nesodelovanja političnih organizacij z društvi. S temi stvarmi je treba sedaj pred volitvami razčistiti. SZDL je in ostane naša osnovna družbena politična organizacija in po nji se mora odvijati vse ostalo družbeno življenje. Pri vsaki kmetijski zadrugi so sedaj tudi odbori združnic. Te kažejo veliko volje do naprednega kmetovanja in gospodinjstva, zato bi morale imeti več pomoči političnih organizacij. Društvo prijateljev mladine v Črnomlju še sedaj nima rešitve glede stavbe za otroški vrtec, s čimer je vse prizadevanje odločno o začasni prelovi obratovanja. Pri ponovnem preletu je komisija našla še prav tak nered. Gostilna Alojz Pelec na Radovici ima samo eno sobo za lokal, v kuhinji je tudi slabo pokrit vodnjak, pijače so bile shranjene v nečisti klavnici.

SE DRUGA VPRAŠANJA

V občini Metlika je komisija pregledala 10 gostinskih obratov, 3 trgovin in ena slaščičarna. Največji nered in nesnag je našla komisija v gostilni A.ojz Perše v Zburah, Neprilobana tla, skrajno nesnažna steklenina, prah in pajčevina, plesnjava shramba, neutrejen dvočišče in stranišče ter še vrsta drugih stvari, zaradi katerih je lastnik dobil odločbo o začasnem prenehanju obratovanja. Ker ni do določenega roka odpravil vseh pomanjkljivosti, stl je bil rok o zapori lokala podaljšan.

Nekaj nepravilnosti, kot je zanemarjen jedilni pribor, slabo umita steklenina in razna navliaka v skladišču, je naša komisija v gostilni Anton Bulo v Mokronogu. Skrajno neprimerno in tudi nečist lokal, odnomo delavnico je našla komisija v slaščičarni Murterza Morhlanovača v Mokronogu. Delavnica je prej služila za mi-

vanje društva omtvitičeno. Da je med starši v Črnomlju zaradi tega veliko nezadovoljstva, je razumljivo. Otroški vrtec je v Črnomlju več kot potreben. Tudi telesnovzgojne organizacije v Črnomlju se bore z velikimi materialnimi težavami. Mnogi mladi telovadci telovadijo v dvorani tudi sedaj pozimi bos, kar nimajo copat.

RADI BI, DA JIH OBIŠČEJO POSLANCI

To željo so izrazili prav tako na vseh zborih volivcev, to so se posebej poudarili tudi na seji predstavniki množičnih organizacij. Že tri leta ponekod niso videli nobenega ljudskega poslanca, Marsikaj bi jim radi povedali, še več pa bi radi slišali od njih. Želijo, da bi jim razložili mnoge stvari, katerih si sami ne znajo razložiti. Takrat ob volitvah so obljubljali, kako bodo prihajali med nje in se z njimi pogovorili o vseh vprašanjih, sedaj pa vidijo, da je ostalo samo pri obljubi.

Na volilne sestanke bodo povabili tudi ljudske poslance. Upajo, da se bodo odzvali in prišli med svoje volivce. Izvedla volitev vodstva osnovnih organizacij SZDL je naloga vseh organizacij in društev. Zato so vsa društva in ostale organizacije dolžne, da povabijo še posebej vse svoje člane na volilno zborovanje SZDL. Na teh zborovanjih bodo kritično ocenili vso delo organizacij. Sklep je bil tudi, da bodo prav tako tudi predstavniki SZDL šli na občne zbere društev in drugih organizacij. Volitve vodstva osnovnih organizacij ZK bodo končane do konca januarja, vodstev osnovnih organizacij SZDL pa do konca februarja. Obtoje volitve pa bodo v znamenju večje aktivizacije naših političnih organizacij pri reševanju številnih družbenih problemov, hkrati pa tudi v znamenju priprave za poslušatev predvidenega VII. Kongresa ZKJ.

Naredili so nov most

V zadnjem letu se je v občini Metlika razvila široka komunalna dejavnost, največ po zaslugi sedenja in bivših odbornikov. Tako sta prišla v Metliko na občino bivši član odbora (pred združitvijo z Gradcom) Plešec Jože iz Železnikov in predstavnik organizacij Bajuk Marko, da se pogovorita o gradnji novega mostu čez potok pod vasio Železnik. Predložila sta občini prošnjo za dobavo lesa, ostala dela pa bodo opravili vaščani sami. Prošnjo je občinski ljudski odbor Metlika odobril. Dobili so

les iz gozda, ki je last splošnega ljudskega premoženja, ostalo so vaščani postorili sami brezplačno. Vaščani so občinskemu ljudskemu odboru v Metliki na občino hvalisli, ker jim je tako z razumevanjem pomagal. Most ni važna prometna zveza samo za vas Železnik in sosednje vase, temveč za vso metliško občino, ker je tu prehod v sosednjo republiko Hrvaško.

Vaščani iz Železnikov imajo še eno željo — radi bi si uredili pot do vasi. »veda jim bo občina tudi pri tem pomagala. R.F.

Naročajte in berite DOLENJSKI LIST!

Vlado Lamet: GOSTILNA (1956)

RDEČI KRIZ NOVOMEŠCANOM!

V raznih oddaljenih in od vojne prizadetih vaseh našega okraja so posamezne družine s številnimi otroci, ki niso zadostno preskrbljeni z obutvijo in obleko iz enega ali drugega razloga. Rdeči kriz se je nameril pomagati takim otrokom, da bodo lahko nemoteno obiskovali šolo tudi pozimi. Zato se RK obrača na vse Novomeščane, ki imajo kako rabljeno, a vendar še uporabno obleko ali obutev in jo lahko žrtvujejo v ta namen, da to odstopijo RK. V prihodnjih dneh bodo posebni zbiralci RK obiskali hiše in družine v Novem mestu in sprejemali predmete, ki jih lahko posamezniki ali družine dajo za pomoč navedenim. Da bi zbiranje potekalo čim hitreje, prosi RK, da bi vse, kar kdo lahko da, že prej pripravili.

Drago plačamo, zato zahtevamo ZDRAVA IN ČISTA ŽIVILA!

Pojem čistoče in higijene ter pravičnega odnosa do živil in potrošnika je na žalost v večini naših lokalov zelo problematično vprašanje. Zaradi neupoštevanja splošnih pravil čistoče je veliko obolenj, celo epidemije izbruhnejo; iz isteže razloga, in malomarnega odnosa sploh, pa propade letno ogromno živil. Borba za čistočo in higienično ravnanje z živilom je sestavni del prizadevanja za zdravje ljudi in čuvanje živilskih fondov. Danes imamo pogoje, da se lahko lotimo priganjanja nečistoče in malomarnega odnosa do potrošnika in živilskih fondov zlasti v javnih lokalih, gostilnicah, pekarnjah, mesarjih, trgovinah in obratih živilske stroke.

nju v posameznih lokalih je komisija napravila obširno poročilo za sejo okrajnega ljudskega odbora, v več primerih pa je odgovorne osebe predlagala v kaznovanje ter sprotila izdajala ukrepe za odpravo najbolj grobih napak. Komisija pa je pri tem tudi ugotavljala, da se stanje v nekaterih lokalih ni izboljšalo, kljub povprečnemu opozorilu, kar kaže na skrajno malomarnen odnos takih ljudi do potrošnika.

Niče ne more trditi, da so usuge v naših gostinskih in drugih obratih poceni, pač pa nasprotno, pecej drage so, saj marsikje gostilničar dobi pri litru vina komaj malo manj kot kmet, ki ga je pridelal. Tu di v prodaji živil, zlasti domačega izvora, so razlike med nakupno in prodajno ceno zelo velike. Prav zaradi tega in v korist čuvanja ljudskega zdravja in živil ima družba pravico zahtevati čista in zdravlivo nečistoče, slabega ravnanja s živilom in neurejenih lokalov. O sta-

stoče in higijene, zasuži ne samo upravno kazen, pač pa tudi javno oziroma. Navajamo nekaj primerov uslovljiv komisije za pregled lokatov v lanskem letu.

V občini Črnomelj je bilo pregledano 13 gostinskih, 10 trgovskih in dva mesarska obrata. V gostilni bivši Kolbezen je komisija našla nečisto steklenino, staro obrabljeno posodo, v prostoru pred straniščem zaklano kokoš in še vrsto drugih nepravilnosti. Nečisto steklenino je našla tudi v gostilni Malič na Vincl, na šteditlniku pa se je poleg hrane kuhalo tudi perilo in je lug skopnil v lonec s hrano. Skrajno stara oprema, sledovi gladalcev, uknje v podu, nezaprta greznica, splošen nered in nečistoča, to so bili razlogi, da je lastnik dobil odločbo za odpravo teh nedostatkov, vendar je komisija tudi pri drugem pregledu našla še dokaj neurejenosti stvari.

Tudi gostilna Ivan Gobjan v Adlešičih je bila pregledana dvakrat in obakrat naša več stvari, ki so v nasprotju s čistočo in higieno. Več mesecev staro testo na mizi, kjer se mešajo kruh, maček na kuhinjski omari, ki ga gospodinja napodji kar s kuhinjsko žlico, neprimerno dostop do stranišča in druge stvari so bile ugotovljene v tem gostilni. Gostilničar Erličič kolje drobnico kar v umazani kleti in to brez dovoljenja, nekaj nemožnega pa je v tem gostilni stranišče, nečistoča pa je našla komisija tudi na drugih mestih lokala. Nedostatek je komisija našla še v gostilni Buidin v Drasotnu, v slaščičarni Asanrežnik v Črnomlju, v gostilni »Grad« v Črnomlju, ker so prav tako zapolek hrane kuhali perilo, ter še v nekaterih drugih obratih.

na, v omari ostanki hrane in pod. V kuhinji gostilne Muster na Prekopi je našla med drugim pet parov čevljev, razno obleko in podobno navliako. Sploh so lokalne gostilne zelo slabo vzdrževani. Splošen nered in razne stvari med živili v shrambi je našla komisija tudi v gostilni Colarič v Podbočju.

V občini Metlika je komisija pregledala 10 gostinskih obratov, 3 trgovin in 7 obratnih obratov. O vrtih grobih nedostatkov, ki jih je našla komisija pri pregledu gostilne Makar v Metliki in zaradi katerih je izdala odločbo o začasni prelovi obratovanja, smo že poročali. Med drugim Makar zapojuje tri tujelovne moči, od katerih je bila samo ena socialno zavarovana. Nemožec je dostop do stranišča, ki je v prvem nadstropju, od njega pa vodi 18 stopnic. Neurejeno stranišče je našla komisija tudi v gostilni Gerbec, nasprotno pa je bila komisija s stanim v gostilni Danica Milinovič v Metliki zadovoljna, razen s tem, da je iz gostilniškega lokala neposreden vhod v spalnico.

Zaradi nesnage in nereda je dobila Katarina Jelenič na Su-

horju odločbo o začasni prelovi obratovanja. Pri ponovnem preletu je komisija našla še prav tak nered. Gostilna Alojz Pelec na Radovici ima samo eno sobo za lokal, v kuhinji je tudi slabo pokrit vodnjak, pijače so bile shranjene v nečisti klavnici.

V občini Mokronog je bilo pregledanih 8 gostinskih obratov, 5 trgovin in ena slaščičarna. Največji nered in nesnaga je našla komisija v gostilni A.ojz Perše v Zburah, Neprilobana tla, skrajno nesnažna steklenina, prah in pajčevina, plesnjava shramba, neutrejen dvočišče in stranišče ter še vrsta drugih stvari, zaradi katerih je lastnik dobil odločbo o začasnem prenehanju obratovanja. Ker ni do določenega roka odpravil vseh pomanjkljivosti, stl je bil rok o zapori lokala podaljšan.

Nekaj nepravilnosti, kot je zanemarjen jedilni pribor, slabo umita steklenina in razna navliaka v skladišču, je naša komisija v gostilni Anton Bulo v Mokronogu. Skrajno neprimerno in tudi nečist lokal, odnomo delavnico je našla komisija v slaščičarni Murterza Morhlanovača v Mokronogu. Delavnica je prej služila za mi-

zarsko delavnico, oprema je slaba, s čistočo pa se prav tako ne more pohvaliti.

V občini Mirna je komisija našla pomanjkljivosti v gostilni Jaklič v Sentrupertu in gostilni Marije Prah, Jakličevi lokali so prmrni, le slabo vzdrževani, nima točilne mize, v kuhinji obeh so našli številne umazane predmete, ki ne spadajo tja.

V občini Semlje je komisija pregledala 9 gostinskih, 5 trgovskih in 2 obrtna obrata. V najslabšem stanju je našla gostinski loka. Angele Brunskota na Gabru. Umazanija na vseh koncih in krajih, navliaka, umazano perilo v kuhinji in podobne stvari. Do drugega pregleda je lastnica stanje nekoliko izboljšala.

Nasprotno pa je komisija ureditev gostilne Simončič na Streklevcu dala za vzgled ostalim lokalom. Tudi v zadnjem obseju je našla zadovoljivo stanje.

V občini Sentjerne je komisija pregledala 9 gostinskih, 5 trgovskih lokalov. Neurejeno je našla zadržno gostilno v Skocianu. Premalo skrbli za čistočo, tal in steklenice ter za pravilno vskladiščenje živil, s čimer steklenicam (Nadaljevanje na 4. strani)

Dolenjci so gadje

Jože Dušar:

Dolenjci so gadje! Kaj ne bi bili, ko pa imajo Gadovo peč, kjer cvetk izvirajo. Pa tudi brez nje bi bili se zmerom to, kar so! Kaj pa Belinje, Razkrižje in Brezovica, Skorec, Piroški vrh, Gradšček in Banovec, Dol, Bočje, Stari grad in še cela vrsta svetokriških goric? In oba Vinja vrha, Trška gora, Grčevje, Nova gora, Straški hrib, Ljuban, vsa obkrska dolina, Lisec in Smaver nad Dobričnem in še in še. Saj ne bi prišel do konca, če bi tudi hotel. Vsaka strmina, ki je obrnjena v poldan in večer, se ponaša s trto. Vse vrste so tod posejane: črna in belina, lipina in volčovina, želodina, podpivica in tličina, šmarčna, ameriška, portugalska, kraljevska, zelenka, pinjela in kdo ve še katera. Kdo bi našteval! Vse vinske rožice, katerih plodovi v jeseni napolnijo oode, so zbrane na teh čudovitih hribovih.

V vinu je pozaba. Vse skrbi in težave so potisnjene v kot. Mar se vam zdijo potlej kaj čudnega, če pojdo po zidanilih in hramih pozno v noč?

»Ta glazek je že prazen, ne gremo še narazen...«

V vinu pa je tudi resnica. Kdo bi si larej upal trditi, da tele zgodbe niso resnične? Vinski duhovi so jih priklicali.

O modrasu, ki ga je bil večerjal ubil Rakarjev fant na poti dolj pod vinogradom, je tekla beseda. Pa se je zdajci zavrnil starj Matevžek, ki je ves droben in nezaten sedel na klopi ob soju. Dolgo vrsto požirkov je poglobil iz buče, potlej pa zlinjal samozavestno, skoraj oblastno:

»Kaj, takle modras! Je sploh vredno stegniti jezik zavoljo take glisite? Klopotaca, to ti je živjal, malo večja ko tisti modrasček. Posebno če je takca, kot sem jo jaz v Ameriki potokel.«

»Klopotac?« so je začudili Maice.

»Klopotac?« je oni pritrđil. »Prav natanko se spominjam, kot bi se vse skupaj danes gođilo. Takole je bilo. Pet Kranjev nas je mahajlo po poti skozi ameriško hosto. Plenkača smo imeli na ramah in sonce je grelo, kot bi sam vrag kuril. Kar zaslišimo nekje za nama: klop-klop-klop-klop. Nekaj časa mir, potlej pa spet: klop-klop-klop. Nam lasje pokonci in kar tesno nam je postajalo pri srcu. Samo rajniki Trpince, ki je bil tisti pot že drugič v Ameriki, je stisnil plenkača in rekel: »Fantje, tole bo pa klopotaca. Kar dajte jo! V grmovje se pokrijete pa s plenkačami po njej, ko bo mimo prilezla!«

Rečeno, storjeno. Kaj ti ni ta hudič Trpincev uganil! Komaj sem skočil za drevo, že je zasikalo pred menoj. Stisnil sem plenkačo, pomeril in mahnil po klopotacu, da ji je odlele glava kot traka od debela.

»Pa na prvi mah?« se je skoraj resno začudili Maice.

»Na prvi Deset metrov je bila klopotaca dolga, lebela pa ko tistale brenta za vrati.«

»Stric, take klopotace pa sploh ni na svetu. Deset metrov dolge pa še celo ne!« se je zamejala Francka.

»Je pa tvoj jezik zato daljši!« je bil Matevžek skoraj ufaljen. »Kaj ti veš, sirota! Ko se boš z živo ameriško klopotaco pomerila, kot sem se jaz, boš pa že videla, če je tako dolga ali ni!«

Nato je spet potegnul bučo k sebi in jo nastavil na usta. Nihče mu ni nič več rekel. Samo čudilo smo se mu. Deset-metraka klopotaca je nazadnje nekega več kot ubogi modrasček spodaj na poti.

Start Boštjan je udaril po mizi, da so majolike in kozarci kar poskočili.

»He, še sem junak, da bi pet fantov premlati ko snope, če bi se spravili nadme. Se sem junak, vam pravim, pa čepav ne tak, ko tistikrat, ko sem bil še mlad in sem tri sto ljudem na barki življenje rešil!«

»Tri sto ljudem? Se ti od vina v glavi vrti ali kaj?« je zategel vprašal naglušni Lovrenc iz Nove gore.

»Tri sto ljudem? Se ti od vina tri sto ljudem s kapitanom vred, tako resnično, kot sedim tu!« je veselo kričal Boštjan. »Spomladaj bo steklo štirideset let, odkar sem jih rešil žalostne in mokre smrti. Takrat sem bil še fant pa sem se peljal z barko v Ameriko, da bi si v kanadskih hostah s plenkačo prislužil dolarjev. Tri sto ljudi nas je bilo stlačenih na tisti barki, ki je takrat delala svojo

nas ni na nobenem ovinku več vrag jemal.«

Takrat se je Boštjanova žena, ki ji je že sedmi križ težil rame, poštono razjezila.

»Le zakaj dedci na tušem počenjate taka junaštva, doma pa ne! Samo lažete se!«

»Tri sto strelj Katra, jezik potegni za zobe, če te nič ne vprašam!« je Boštjan udaril po mizi, da so kozarci znova poskočili. »Zares sem jih rešil! Če ne verjameš, pa vprašaj kapitana na barki!«

Takole je rekel in zvrnil kozarec črnina.

»Lej no, Boštjan, ko si nam že ti o tešanju barke razložil, bom pa še sam povedal, kako sem tudi jaz nekaj drugič pot prav tako pomorskemu soldatskemu kapitanu barko rešil,« je rekel Tonc.

»No, vidiš ga, še enega junaka imamo!« je spet otrsnila Katra.

»Če sem jo, sem jo!« se Tona ni dal ugnati. »V Trst smo jo takrat privozili, pa se nas je izložilo iz barke vseh sto dvajset mož s kapitanom in oficirji vred. Priviezali smo barko z verigo za tisti kamniti steber na bregu in odšli pit v taberno. Prijemaj uro, pijemo dve, tri... je medtem nastala v zraku sapa, iz sapa veter, iz vetra

burja pa je na vsem lepem odtrgalo našo barko od brega in jo odneslo ven na morje. Pijemo četrtu uro, pijemo peto, potlej pa se le spravimo iz taberne. Gremo na breg in mislite si, kako smo zjajali, ko ni bilo naše barke nikjer. Pa! Tam daleč na odprtem morju se je kot majhen klobuk zibala naša barka. Kapitanu je šlo malo za nohte, ker je takole na lepem, ko je sam pil, zgubil barko, pa se je precej znašel in vprašal: »Fantje, kdo jo gre iskati?« »Jaz!« sem zakričal, vrgel kapo in suknilj se sebe in se pognal v morje. Pliavam, plivam, uro dolgo jo rečem, dve uri sekam z rokami po vodi, da so kar pene okoli frtale. Šele pod noč dohitim barko, si jo navežem za verigo okoli pasu in haldi! nazaj v pristanišče.«

Matic ob sodu se je zaražal.

»Kaj se smeješ, krola?« je skoraj užaljeno dejal Tonc. »Barko sem ujel in jo za pas privezano vlekel v pristanišče. Kar dobro je šlo. Hujše je bilo, ker se je takrat že stemnilo, da nisem nazadnje videl niti pristanišča pred sabo niti barko za seboj. Kaj pa zdaj. Rečem jo na slepo, pa vam povem, da mi je v morski vodi začelo vroče postajati, ker nisem vedel, ali vylečem barko k bregu ali pa mogoče ven na morje. V pravem času pa se domislil žveplenj v žepu. Hitro sežem po eno, si lo vprašam ob hlače, stegnem roko nad vodo in posvetim okoli sebe. Vsa sreča! Komaj kakih tri sto vatlov pred menoj je ležalo pristanišče. No, potlej sem bil hitro na suhem in barka spet privezana ob tisti kamen na bregu.«

»Saj so bile žveplenke vendar mokre,« je rekla Tina, ki je bila najmlajša med nami in skoraj otrok.

»Kaj pa ti veš, pišče, ki si komaj iz lupine prilezelo!« je zaražal vanjo Tonc. »Take šibice so njega dni delali, da so še pod vodo gorele!« Barko sem pa rešil, pa če vam je prav ali ne, in medaljo sem zato dobil!«

Nekateri so se zasmajali, toda Tona je doma res imel staro avstralsko kolajno in kdo ve, če je ni dobil prav zato, ker je tisto noč soldaško barko v pristanišče vlekel.

POŽRTVOVALNOST POSADKE PV-22

Pred burjo

Komandant je ukazal: »Ladja z vso močjo naprej!« ravno v pravem času. Posadka je požrtvovalno izpolnila povelje. Če bi bil komandant omahoval, se kak trenutek, bi valovi razbili ladjo ob skale.

Veliki valovi so preplavaljali palubo majhnega vodonošca. Z divjo silo so potrgali vezi ladjskega čolna na krmini palubi. Mornar Pasko Zorica je skušal zadržati čoln, toda v naslednjem trenutku ga je novi val potegnil v morje. Vodnik Branko Horvat je pograbil mornarjevo roko v hipu, ko je ta že ostal zunaj ladijske raze. Sedaj sta oba bila v nevarnosti pred nalezom novega vala. Na pomoč je pritekel še en mornar, iz svoje kabine pa je prišel tudi komandant. Šele sedaj je mornar bil dokončno rešen.

Pozdrav iz Kičeva

Dolenjski fantje, ki služite vojaški rok v Kičevu v Makedoniji, pošljamo svojim domačim, sorodnikom, znancem, posebno pa svojim dekletom, kakor tudi vsem bralcem Dolenjskega lista, iskrene pozdrave. Kadar se zberemo veselo razpoloženi, se oglasi slovenska pesem in hrepenenje po domačem kraju. Posebno smo veseli, kadar nas obišče naš dobi znane Dolenjski list s svojimi novicami. Tako smo tesno povezani z dogodki in življenjem naših ljudi. Čast nam je, da v svoji sredi lahko pozdravimo do brega kapetana Josipa Hraštarja, doma iz Gotne vasi pri Novem mestu. Zelo radi se zbiramo okoli njega, kadar nam pripoveduje dogodke iz NOB iz raznih krajev naše Dolenjske. Upamo, da se bomo od njega marsikaj naučili in da bomo postali dobri čuvarji svoje domovine.

Vojaki V. P. 4779 — Kičevo: Jože Zajc, Jože Nose, Jože Klobučar, Marjan Mrvar in Ivan Draginc.

Z občinske mladinske konference v Novem mestu

Prostori, prostori...

V nedeljo, 7. januarja, je bila v Novem mestu občinska mladinska konferenca, katere se je udeležilo preko 100 delegatov mladincev iz okolice Novega mesta. Kot gostje so bili navzoči tovariši Martin Žigel, Ludvik Golob, Miha Poljovina, Ludvik Kebe itd.

Iz poročila predsednika Cirila Jarnoviča je bilo razvidno celotno delo občinskega mladinskega komiteja. Predsednik je najprej omenil politično stanje v svetu in na kratko prikazal težnje mladine v svetu po svobodi.

Nadalje je predsednik govoril o pripravah mladincev za sodelovanje v raznih organizacijah: delavskih svetih, upravnih odborih, Zvezi komunistov, SZDL, o ideološki izgradnji mladincev, čemur bi morali posvetiti posebno pozornost zlasti po vaseh.

Poživeti bi bilo treba tudi delo mladih proizvajalcev in kmetijev, zlasti pri zadnjih, kjer so se letos pokazali že pravi uspehi. Kmetijske šole so imele lani že večji odziv, kar se bo močno odražalo v našem kmetijstvu.

Pri delu mladinskih aktivov je bilo lani precej uspeha. Več kot 80 mladincev je že članov delavskih svetov in

upravnih odborov. V bodoče bo treba mladinske organizacije po vaseh še bolj poživiti in jim dati pravilno ideološki smer.

Sekretar je pohvalil delo mladine pri izgradnji športnega stadiona in pripravah za razne kulturne prireditve. Delegati so v razpravi dali več predlogov za ureditev mladinskega prostora, ki bi moral biti mladini na razpolago za kulturno izživljanje. Mladinska organizacija bi morala bolj skrbeti za pionirje in jim omogočiti delo v krožkih. Prosvetni kadri naj bi skrbeli, da bi bili vsi mladinci pismeni in da bi se v raznih tečajih kulturno izobrazili.

Tudi tovariši Župelj, Golob in Kobe so mladini mnogo koristnega nasvetovali.

Konferenca je uspešla, škoda je le, da mladinci niso povedali več svojih problemov, na katere nalete pri vsakdanjem delu in v življenju sploh.

V Adlešičih so ustanovili KUD

Kulturno prosvetno delo v Adlešičih je bilo tudi doslej dokaj živahno, vendar to ni bilo povezano s kulturno mladinsko društva. Ta praznina je sedaj izpopolnjena z ustanovitvijo Kulturno umetniškega društva, ki bo poleg povezovala in usmerjalo vso kulturnoprosvetno dejavnost tega območja.

Ustanovni občni zbor je bil 14. decembra. Udeležilo se ga je 78 ljudi, dokaz, kako veliko zanimanje je v Adlešičih za kulturno, prosvetno dejavnost. Občnega zbora sta se udeležila tudi predsednik in tajnik občinskega sveta Svobod in prosvetnih društev iz Črnomlja.

Po izvolitvi upravnega odbora so se pogovorili o bodočem delu in tudi sestavili okvirni program. To zimo bodo organizirali splošno izobraževalni tečaj in pletarski tečaj. Za mladinsko društvo pa je v obdobju, ko se bodo razpoložili s prostori, revije, šah in radijo. Kot prejšnja leta bodo tudi zimo naštedirali nekaj iger.

Imajo zelo slab oder, dohodkov pa premalo, da bi ga uredili. Vstopnina za prireditve je pri njih zelo nizka, samo da omogoči čimvečjemu številu ljudi obisk. Vprašanje dvorane za prireditve je še vedno odprto. Na občnem zboru so tudi sklenili, da bodo poslali eno tovarišico na rezišerski tečaj.

Volje za delo je v Adlešičih veliko, kar je pokazal ustanovni občni zbor. Društvo bo skrbelo med drugim, da bodo vse državne praznike dostojno praznovali, prav tako pa tudi krajevni praznik. Mladina ima prav tako veliko želja in načrtov. Med prvimi

Za 500 din bo prejel konec leta 1957 vsak član Prerševne družbe zopet 7 dragocenih knjig!

»Ali vaš sin laže ali pa res delate najboljšo potico v mestu — prišli smo se prepricati...«

Metliška občina dobi potovalno ljudsko knjižnico

V metliški občini je bilo po vojni ustanovljenih okrog 10 ljudskih knjižnic. Nekatere med njimi so že enostavno izgubile; nihče ni kaj dosti skrbel za njih, knjige so se raztrgale in porazgubile. Ostalo je še okrog osem knjižnic, med katerimi je največja v Metliki. V večini izmed njih so knjige prebrane in ne morejo pritegniti več bralcev. V današnjih razmerah, ko so občine v večini finančnih stiskah, je nemogoče redno oskrbovati vse te knjižnice z novitetami. Zato je prišlo nekaterim tovarišem na misel, da bi formalno eno samo veliko potovalno knjižnico, ki bi jo razdelili na osem delov in vsakega izmed njih poslali v en kraj, po enem letu pa bi se vsi deli knjižnice, dopolnjeni z novitetami, izmenjali tako, da bi v osmih letih prišla v vsak večji kraj v občini po delih celotna potovalna knjižnica, ki bi bila vedno založena z vsemi novimi izdajami. Za to knjižnico bo treba torej mnogo manj sredstev, kot prej za osem knjižnic. Poleg tega pa bo v vse večje kraje v občini v osmih letih prišlo najmanj 900 različnih knjig, izbira bo večja in ljudje bodo rajne posegali po knjigah kot doslej.

Od zamisli do njene ustvaritve je le korak. Bili smo terega mora gostilničarka Ivanka Opara urediti nekatere priključke. Rok je bil postavljen za 1. junij 1953. Pri pregledu 2. februarja 1956 je komisija ugotovila, da gostilničarka v treh letih ni zadostila tej zahtevi. Poleg tega je našla v lokalu še veliko drugih nedostatkov. Pod točlino mislo razne predmete, ki tja ne spadajo, neumito steklenino, zaprešeno omaro, obtočeno in nečisto emajlirano posodo, rjave čajne žličke, strohnel pod, umazano mizo, na kateri seka meso. Na mizi, kjer se pripravljajo jedi za goste, je gostilničarka čistila svoje umazane čevlje! Preje-a je odločilo, da vse pomanjkljivosti glede čistote odpraviti takoj, vendar je komisija 18. 9. 1956 ponovno ugotovila, da ni zadostila zahtevam, niti tistim iz prejšnjih let. Zato je sanitarni inšpektor izdal odločbo o prepovedi uporabe obratnih prostorov, dokler se ne odpravijo vse pomanjkljivosti. Šele po tem ukrepu je Ivanka Opara zadostila zahtevam.

Tudi v gostilni Rogelj v Trebnjem je komisija pri obeh pregledih našla nečisto steklenino. Razna navlaka in krama

Knjige bomo takoj dlužnili v Delavski knjižnici v Ljubljani. Občinski ljudski odbor v Metliki pa je že naročil 8 priložnih omarič, v katerih bi knjižnica nameščena. Najpoznejše konec februarja bo dana v uporabo celotna potovalna knjižnica, ki bo med prebivalci metliške občine opravila veliko vzgojno in izobraževalno delo.

Za redno članarino 320 din prejmete zbirko 5 knjig, za 500 din pa celo 7 knjig. Pohitite z vpisnino v članstvo Prerševne družbe

Zimski pozdrav iz Kostanjevce na Krki

UGOTOVITVE V TRGOVSKIH IN DRUGIH LOKALIH

V tovarni Belsad je komisija ugotovila, da znaša vrednost pokvarjenih in manj vrednih živil 2.018.004 din! V prodajni živil KZ Črnomelj je komisija ob pregledu 31. 1. 1956 našla veliko nereda in dokaj nečistoč, dalje pokvarjene kečke, plesnivno maslo, črve v kuhinjah pa je menda kar moda naših gostinskih obratov, prav tako kot neurjevena stransišča. Tako stanje je komisija med drugim našla tudi v gostilni Grmovšek.

V občini Žužemberk je komisija ugotovila, da je gostilna Vide Papež v Hinjah primerno urejena in čista. Tega pa ni mogla reči za kolektivno gostilno v Žužemberku, kjer je našla vse polno nečistoč: neumite mize, umazano posodo, pokvarjeno meso, ostanke živil nad štedilnikom in še vrsto drugih pomanjkljivosti. V gostilni Globokar je sam lokal še primeren, kot v večini primerov pa je tudi tu bila gostilniška kuhinja založena z vsem, kar sploh ne spada v kuhinjo, zlasti ne med živila.

predalji za moko, nekaj živil brez oznake cene, dalje so v prodajni prodajali na drobno žganje in rum.

Največ napak je v trgovinah pri shranjevanju blaga. Moka, umetna gnollja, petrolej, galica, razna škropiva, ki so seveda strupena, keksi, salama, sir in podobno, vse je največkrat pomešano med seboj. Pri tem ni vedno samo vprašanje prostorov, pač pa tudi smisla in čista odgovornosti do živil in potrošnika. Približno tako stanje je našla komisija v skladišču KZ Dragatuš, zraven tega pa še od misli ogodano salama in sir. V trgovini KZ Adlešiči pa je bilo še slabše. Tam so imeli v skladišču skupaj zaboje, stroje, sod nafte in sod namočenih breskev, v istem prostoru pa so kuhali tudi žganje. Komisija je to početje prepovedala, vendar je našla čez dva dni še prav isto, samo da so takrat kuhali žganje pri zaprtih vratih.

V poslovalnici KZ Sentovrenc v Pristavci je našla komisija podobno stanje. Tobak, bonboni, testenine, sladkor v vrečah tik petroleja, soda, za predalji v trgovini pa strup

MOLIERE SPET NA NOVOMEŠKEM ODRU

10. in 11. januarja je gledališče PD Dušan Jereb postavilo na novomeški odru Molièrovo komedijo v petih dejanjih »Soja za žene«. Duhovito delo, ki ga je režiral France Kralj, je vzbudilo med občinskimi doma ljudske prosvete razumljivo zanimanje, pa tudi zaslužen in iskren aplavz. Igrali so: France Kralj, Ajda Golob, Tone Gortner, Pođe Cigler, Jugi Moravec, Miro Saje, Zdravko Kavčič, Vinko Zabkar in Marijan Dobovšek; sceno je pripravil Jože Zamljen. — O komediji bomo obširneje poročali v prihodnji številki.

Zužemberku je komisija izločila 19 kg makaronov...

Zužemberku je komisija izločila 19 kg makaronov, ker so bili pomešani z mizjimi odpadki. Prodajalno KZ Podbočje je komisija prav tako našla v velikem neredu, v poslovalnici KZ Prekopa pa v olju mrtvo miš.

V okrajni ni niti ene pekarnike, ki bi povsem ustrezala predpisom, le pekarnice v Novem mestu, Črnomlju, Trebnjem in Mokronogu so, da ne omenimo merne. Najslabše so v Žužemberku in Dol. Toplicah, pa tudi v Straži in Skočjanu niso veliko boljše. O stanju, kakršno je našla komisija v metliški pekarniji, smo že poročali. Pekarnija v Kostanjevici je poleg vsega še slabo čistena, komisija pa je ugotovila tudi, da kilogramske strunce ne tehtajo kilogram, pač pa manj, od 80 do 97 dg.

Od klavnice samo klavnice v Novem mestu, Črnomlju in Metliki ustrezajo svojemu namenu. Zelo zanemarjeno je našla komisija klavnico KZ Sentrupert, o čemer smo tudi že pisali. Navzile nalogo 16. aprila 1956, da je treba vse napake takoj odpraviti, je bilo stanje 25. oktobra 1956 še prav

tako. Neprimerne so klavnice v Žužemberku, Smarjetju in Semiču.

Samo iz gornjih bežnih zapiskov se vidi, kako močno je ponekod še usidran matomaren odnos do čistote in s tem do ljudskega zdravja ter varovanja živilskih skladov. Iz navedenega pa je lahko ugotoviti, da je večji del nepravilnosti mogoče odpraviti brez večjih investicij ali celo brez njih, samo z malo več dobre volje in čista do snage. Člani komisije so s pregledi lokalov napravili veliko delo, treba pa je vztrajati, da se vse napake, zlasti pa vsi primeri nečistoč in malomarnega poslovanja z živili takoj odpravijo. Kjer ne gre zlepa, je treba seči po dovolj učinkovite ukrepih. Premalo je, da se stvari ugotovijo samo, inspekcija in o njih razprava, potrebno je, da jih spravi odkrivajo tudi potrošniki in hkrati podvzemajo ukrepe, da se odstranijo. Občanski pregledi lokalov in priloženostna kontrola tržnih in sanitarnih organov se bi morali spreminiti v stalni način dela teh organov. V ta namen bi pa bilo treba povečati število inšpektorjev.

(Prenos s 3. strani)

Ali je kmečkemu človeku življenjsko zavarovanje potrebno?

Naš kmečki človek je dober in skrben gospodar. Ne misli samo na danes, misli tudi na jutri, na prihodnost. Previden je, da mu ogenj, toča, voda, nesreča pri živini in podobno lahko nenadoma obutno zmanjša ali pa sploh uniči premoženje oziroma vire njegovih dohodkov. Zato je izredno varno kritje za škodo, ki mu jo na premoženju lahko napravijo ti uničujoči elementi. Najde ga v zavarovanju. Tako je ravnal njegov oče, morda tudi stari oče. Premijsko zavarovanje ima pri nas že svojo tradicijo. Danes skoraj ni več slovenske kmečke hiše brez požarnega zavarovanja, pa tudi ostala kmečka zavarovanja so vedno bolj utirajo pot med naše ljudi.

Tudi naš kmečki človek zagotavlja sredstva za izplačilo dote, za ločanje otrok, za kritje prepišnih stroškov, raznih izdatkov ob smrti gospodarja, za priboljšek na stara leta.

V Sloveniji je v veljavi že nad 200 tisoč življenjskih zavarovanj. Dobrih 90 odstotkov vseh življenjskih polic je v rokah socialno zavarovanih oseb, ostale pa imajo svobodni polkiči, predvsem kmetje in obrtniki. Na kmečke zavarovalnice odpade že okoli 10 tisoč življenjskih zavarovanj! To sicer ni veliko, v primerjavi s številki pred vojno zavarovanih kmetov pa pomeni velik napredek!

Toda, to je le začetek. Prav v zadnjem letu je zanimanje

kmečkega prebivalstva za življenjsko zavarovanje občutno naraslo. V rokah kmetov je vedno več vrednostnih papirjev, ki jih predstavljajo življenjske police.

Naš kmet je torej že sam odgovoren na vprašanje v naslovu. Življenjsko zavarovanje mu je potrebno! Njemu je mnogo bolj kot tistemu, ki je socialno zavarovan, kajti tistemu je življenjsko zavarovanje le koristno dopolnilo k socialnemu zavarovanju, kmečkemu človeku pa je življenjsko in nezdružljivo zavarovanje danes edino socialno zavarovanje! Prav zato je popolnoma razumljivo, da se kmečki človek zanima za življenjsko zavarovanje, zlasti za zavarovanja z visokimi zavarovalnimi vsotami!

Res je, da je kmečkemu človeku težko hitro pridobiti za kaj novega. Toda, ko se prepriča, da je stvar dobra, koristna, potrebna in varna, se odloči in potem drži, še sam propagira!

Naš kmečki zavarovalec je dober in reden plačnik. Premije plačuje skoraj vedno za več mesecev naprej, večkrat tudi za celo leto, kadar pa vnovič svoje prihodke.

Tudi premijo za življenjsko zavarovanje uvršča med svoje redne in predvidene izdatke. Ta izdatek ga ne boli, kajti dobro ve, da je premija za življenjsko zavarovanje varna vloga, da bo zavarovalna vsota življenjskega zavarovanja prvo gotovo izplačana — vprašanje je samo, kdaj! Najkasneje pač tedaj, ko poročil gosposojna zavarovalna doba! Tako naš kmet z zadostnim, smotnim izborom premijanjem in dobro premišljenim zavarovanjem vrno skrbi za svojo družino in zase.

Sedanji rod spoznava in osvaja življenjsko zavarovanje, naslednji rod pa bo njegove sadove že užival in zavarovanje cenil. Tako si življenjsko zavarovanje je ustvarjal tradicionalno tudi med slovenskim kmečkim prebivalstvom.

Kdor zavaruje svoje premoženje in svoje življenje, živi bolj mirno kot tisti, ki ni zavarovan. In če dočaka starost, bo tudi sam v zadovoljstvu in spokojno užival sadove svojega načrtnega varčevanja v zgoraj omenjeni kotvi in v zavesti, da je pravočasno storil svojo dolžnost do družine, do sebe in posredno tudi do skupnosti! Tako bodo ravnali tudi njegovi otroci!

Tone Jeglič

Zavarovalnica — reden izdatek dobrega gospodarja

Napredni kmetovalec je premije za premoženjsko zavarovanje že uvrstil med svoje redne izdatke. Odločil se je za razmeroma nizke, toda predvidene izdatke — za premijo, ker neče, da bi ga velika izredni izdatki ob škodi presenetili in uničili. V nesreči neče biti odvisen od miloščine ali popopre, neče si nakopati na glavo dolgov ali prodajati svoje stvari, da bi bil kril nastalo škodo. Zato si že danes zagotavlja pravico do odškodnine s primernim in zadostnim zavarovanjem! Tako mirneje gleda v bodočnost. V njegovi podjetnosti ga več ne zadržuje strah pred negotovo usodo!

Toda ne je poslednja, orodje, pridejki, živina — tudi življenje in delovna sila so nšče premoženje, in še kako dragoceno premoženje! Smrt in nezgoda neuničljivo uničujeta in zmanjšujeta to naše premoženje. Posledice so večkrat še bolj usodne kot pri elementarnih nesrečah — smrt mladega gospodarja, odpade delovna sila, treba je izplačati doto, potrebna so sredstva za solanje...

Tudi na to že misli naš napredni kmečki človek! Ni samo dober gospodar, ampak tudi dober mož in skrben oče! Misli na ženo, na otroke in tudi nase! Ko misli, kako bi varno posrbel za svojo družino in liče potrebna sredstva, se zopet zateče k zavarovanju, ki življenjskemu in nezdružljivo zavarovanju.

Pravijo, da je osebnost zavarovanje tudi merilo za stopnjo kulture in socialnega čuta posameznega naroda. Torej!

Lovska družina v Metliki skrbi za svoje lovišče

Lovska družina v Metliki, ki šteje 27 članov, lepo skrbi za svoje lovišče, ki je bilo prva leta po vojni močno izpraznjeno. Tako je lani že tretjič nabavila fazane iz državne fazanerie na Stajenstem in jih uvrstila v Borhih blizu Treh far. Že prejšnja leta so metliški lovci prav tako s fazani poživili streljiska v smeri potki Dobravica in streljiska pod Vinomerom. Tako je upali, da se bo v revirju kmalu zadovoljivo razmnožila ta plemenita perjad.

Metliška lovška družina je pred leti tudi dvakrat spustila v svojem lovišču jerebice, ki pa so že narasle v nekatere prav močne kite, tako da bo v tem letu že potreben odstrel.

Lovska družina je pri Republikani

Lovska družina v Metliki skrbi za svoje lovišče

Lički lovski zvezi naročila tudi pošiljko divjih začev za osvjetljuje krvi tovrstne divjadi.

V decembru minulega leta so lovci v metliških streljiskih videli močnega jelena s kožulo, ki je v tem lovišču sicer zelo redek gost. Več je divjih prašičev, ki se prikradejo na metliško področje z Gorjanec ali s Planine in ti že več let delujejo občutno škodo, zlasti v jeseni, ko je koruzna mlečna in ko dozori krompir. Letos so naredili lovci nekaj pogonov, pa žal ni bilo uspeha.

Volčovi se priključijo v lovišče in v hudi zimni, liste pa zadnje čase uničujejo bolezen in imajo skoraj vse uplenjene garjave kožuhe. Mnogo je bilo uničenih tudi kraguljev, srak in vran, pri čemer so se izkazali predvsem šolski otroci, ki doba od lovške družine za vsakega kragulja 150 din in za vsako kraguljevo jajce 100 dinarjev, medtem ko jim pripade za vsako srako ali vran oziroma njihovo jajce po 10 dinarjev. Te nagrade precej pripomorejo, da se lovišča reši nepotrebnih pernatih parjev.

—ar

Zahvala

Vsem podjetjem, ustanovam in posameznikom, ki so prispevali za obdaritev otrobanov in planinčev, ali so kakor koli sodelovali pri prireditvah ob Novoletnih jelki, iskrena hvala!

Društvo prijateljev mladine Novo mesto

Zahvala

Vsem podjetjem, ustanovam in posameznikom, ki so prispevali za obdaritev otrobanov in planinčev, ali so kakor koli sodelovali pri prireditvah ob Novoletnih jelki, iskrena hvala!

Društvo prijateljev mladine Novo mesto

Vile ali coprnice?

Na Gornjih Kamencah so se konec decembra pojavile vile ali coprnice. 25. decembra so bile pridno na delu. Prinašale so smeti in razne odpadke, ki so jih pometle po stanovanih, stresale so jih pa pred svinjake in na tuja stinska gnojišča. Med smetmi so bili tudi takile verzi: „... Me vile smo mepice, me bele smo predice, me gozd in tratico v prebello skrijemo kopreno... Dolino, goro, hrib in plan zavijemo v bel pajčolan, ko lahne predmo tančice, me bele sestrice meglice...“

Morda so si ženske, ki to delajo, besede kje prepisale, žalostno pa je, da dandanes še verjamejo ljudje ponekod in v vrzih v s takimi neumnostmi begajo nezazgledane, zaostale ženske, na drugi strani pa pozbučajo v vasi posmeh.

NACT JIM JE SPODLETET

Med posamezniki, ki jih je zamikala neznana tužina in so hoteli brez potnih listov preko drž meje, so bili tudi posestnik Alojz Vidrih iz Stravberga in braja Viljem in Rudi Stimpfelj iz Zalove. Napisali so podoben načrt, kako jo bodo mahili preko meje; sestra Alojzija Vidriha, Cvetica Vidrih, ki je v službi v Vrbi pri Lescah, in jih je baje nagovarjala na to dejanje, jim je prikrbela tudi vodnika do meje. Vodniku so za to uslugo plačali 10.500 din in dalj še harmoniko.

Načrt jim navzile pripravam ni uspel. Dobrih 150 metrov pred mejo so jih zalotili granitničarji in poslali nazaj. To je bilo 27. septembra lani.

NACT JIM JE SPODLETET

Med posamezniki, ki jih je zamikala neznana tužina in so hoteli brez potnih listov preko drž meje, so bili tudi posestnik Alojz Vidrih iz Stravberga in braja Viljem in Rudi Stimpfelj iz Zalove. Napisali so podoben načrt, kako jo bodo mahili preko meje; sestra Alojzija Vidriha, Cvetica Vidrih, ki je v službi v Vrbi pri Lescah, in jih je baje nagovarjala na to dejanje, jim je prikrbela tudi vodnika do meje. Vodniku so za to uslugo plačali 10.500 din in dalj še harmoniko.

Načrt jim navzile pripravam ni uspel. Dobrih 150 metrov pred mejo so jih zalotili granitničarji in poslali nazaj. To je bilo 27. septembra lani.

NACT JIM JE SPODLETET

Med posamezniki, ki jih je zamikala neznana tužina in so hoteli brez potnih listov preko drž meje, so bili tudi posestnik Alojz Vidrih iz Stravberga in braja Viljem in Rudi Stimpfelj iz Zalove. Napisali so podoben načrt, kako jo bodo mahili preko meje; sestra Alojzija Vidriha, Cvetica Vidrih, ki je v službi v Vrbi pri Lescah, in jih je baje nagovarjala na to dejanje, jim je prikrbela tudi vodnika do meje. Vodniku so za to uslugo plačali 10.500 din in dalj še harmoniko.

Načrt jim navzile pripravam ni uspel. Dobrih 150 metrov pred mejo so jih zalotili granitničarji in poslali nazaj. To je bilo 27. septembra lani.

SPORT IN TELESNA VZGOJA

ROKOMET — šport številka 1 na Dolenjskem

V zadnjem letu se je rokomet po Dolenjskem zelo razširil. V letu 1956 je strokovni aktiv učiteljev in profesorjev okraja Novo mesto organiziral tečaj za predelavo osnovnih prvin rokometu. Svoje tega tečaja so bili, da se je srednjoošolskega prvenstva v malem rokometu udeležilo kar sedem moških in štiri ženske ekipe: Dobroprašanska in ženska ekipa je sodelovala na republikanski ravni v Ljubljani, kjer sta zasneli častno tretje mesto. Pod okriljem Rokometne podzveze za Dolenjsko so v Dolenjski ligi sodelovali 4 moške in 3 ženske ekipe. V Republikanski ligi zelo uspešno zastopa Dolenjsko Partizan iz Črnomlja z žensko in moško ekipo, še posebno pa so nas rokometisti iz Črnomlja razveselili v finalnem delu LRS za pokal Ljudevida. Dve ekipe iz razpona LRS, in sicer LRS, Maska in ženska ekipa Partizan v Črnomlju tekmujeta v velike min malem rokometu v Republikanski ligi. Partizan iz Črnomlja je v mednarodni tekmi premagal v malem rokometu vsakega Zvezno Nemčije. Rokometna podzveza za Dolenjsko je v letu 1956 pod pokroviteljstvom DPM, LRS in Pionirskega lista organizirala v Črnomlju republikansko prvenstvo v malem rokometu za pionirke. Letos bo okrajna zveza za teletno vzgojo Partizan Novo mesto organizirala pomočjo Rokometne podzveze, za Dolenjsko prvenstvo okraja v malem rokometu za moške in ženske, Rokometna zveza Slovenije in Rokometna podzveza za Dolenjsko v zadnjem času zelo razvijata, kako razširiti rokomet na Dolenjskem. Osnovna misel podzveze je, da bo pospešila lokalna tekmovalna, s katerimi je možno ustvariti pogoje za najširše udeleževanje mladih ljudi.

Rokometna podzveza za Dolenjsko je okvirno pripravila načrt za nov način tekmovalnja na Dolenjskem.

SISTEM TEKMOVANJA: Najnižji in osnovni začetek tekmovalnja se začne v 2. razredu, za katerega se podzveza razdeli na 4 skupinska področja in sicer: 1. skupina 2. razred zajema ob-

ROKOMET — šport številka 1 na Dolenjskem

V zadnjem letu se je rokomet po Dolenjskem zelo razširil. V letu 1956 je strokovni aktiv učiteljev in profesorjev okraja Novo mesto organiziral tečaj za predelavo osnovnih prvin rokometu. Svoje tega tečaja so bili, da se je srednjoošolskega prvenstva v malem rokometu udeležilo kar sedem moških in štiri ženske ekipe: Dobroprašanska in ženska ekipa je sodelovala na republikanski ravni v Ljubljani, kjer sta zasneli častno tretje mesto. Pod okriljem Rokometne podzveze za Dolenjsko so v Dolenjski ligi sodelovali 4 moške in 3 ženske ekipe. V Republikanski ligi zelo uspešno zastopa Dolenjsko Partizan iz Črnomlja z žensko in moško ekipo, še posebno pa so nas rokometisti iz Črnomlja razveselili v finalnem delu LRS za pokal Ljudevida. Dve ekipe iz razpona LRS, in sicer LRS, Maska in ženska ekipa Partizan v Črnomlju tekmujeta v velike min malem rokometu v Republikanski ligi. Partizan iz Črnomlja je v mednarodni tekmi premagal v malem rokometu vsakega Zvezno Nemčije. Rokometna podzveza za Dolenjsko je v letu 1956 pod pokroviteljstvom DPM, LRS in Pionirskega lista organizirala v Črnomlju republikansko prvenstvo v malem rokometu za pionirke. Letos bo okrajna zveza za teletno vzgojo Partizan Novo mesto organizirala pomočjo Rokometne podzveze, za Dolenjsko prvenstvo okraja v malem rokometu za moške in ženske, Rokometna zveza Slovenije in Rokometna podzveza za Dolenjsko v zadnjem času zelo razvijata, kako razširiti rokomet na Dolenjskem. Osnovna misel podzveze je, da bo pospešila lokalna tekmovalna, s katerimi je možno ustvariti pogoje za najširše udeleževanje mladih ljudi.

Rokometna podzveza za Dolenjsko je okvirno pripravila načrt za nov način tekmovalnja na Dolenjskem.

SISTEM TEKMOVANJA: Najnižji in osnovni začetek tekmovalnja se začne v 2. razredu, za katerega se podzveza razdeli na 4 skupinska področja in sicer: 1. skupina 2. razred zajema ob-

ROKOMET — šport številka 1 na Dolenjskem

V zadnjem letu se je rokomet po Dolenjskem zelo razširil. V letu 1956 je strokovni aktiv učiteljev in profesorjev okraja Novo mesto organiziral tečaj za predelavo osnovnih prvin rokometu. Svoje tega tečaja so bili, da se je srednjoošolskega prvenstva v malem rokometu udeležilo kar sedem moških in štiri ženske ekipe: Dobroprašanska in ženska ekipa je sodelovala na republikanski ravni v Ljubljani, kjer sta zasneli častno tretje mesto. Pod okriljem Rokometne podzveze za Dolenjsko so v Dolenjski ligi sodelovali 4 moške in 3 ženske ekipe. V Republikanski ligi zelo uspešno zastopa Dolenjsko Partizan iz Črnomlja z žensko in moško ekipo, še posebno pa so nas rokometisti iz Črnomlja razveselili v finalnem delu LRS za pokal Ljudevida. Dve ekipe iz razpona LRS, in sicer LRS, Maska in ženska ekipa Partizan v Črnomlju tekmujeta v velike min malem rokometu v Republikanski ligi. Partizan iz Črnomlja je v mednarodni tekmi premagal v malem rokometu vsakega Zvezno Nemčije. Rokometna podzveza za Dolenjsko je v letu 1956 pod pokroviteljstvom DPM, LRS in Pionirskega lista organizirala v Črnomlju republikansko prvenstvo v malem rokometu za pionirke. Letos bo okrajna zveza za teletno vzgojo Partizan Novo mesto organizirala pomočjo Rokometne podzveze, za Dolenjsko prvenstvo okraja v malem rokometu za moške in ženske, Rokometna zveza Slovenije in Rokometna podzveza za Dolenjsko v zadnjem času zelo razvijata, kako razširiti rokomet na Dolenjskem. Osnovna misel podzveze je, da bo pospešila lokalna tekmovalna, s katerimi je možno ustvariti pogoje za najširše udeleževanje mladih ljudi.

Rokometna podzveza za Dolenjsko je okvirno pripravila načrt za nov način tekmovalnja na Dolenjskem.

SISTEM TEKMOVANJA: Najnižji in osnovni začetek tekmovalnja se začne v 2. razredu, za katerega se podzveza razdeli na 4 skupinska področja in sicer: 1. skupina 2. razred zajema ob-

Po poročilih je bila razprava, ki se pa ni preveč razvilela. V glavnem so bila to vprašanja glede na posamezne dele poročil. Nato je bil sprejet nov statut društva in kolektor tekmovalni, plan dela in poročila za leto. V upravni odbor so bili izvoljeni: za predsednika ponovno Lovže Kastelic, za podpredsednika Dr. Ludvik Golje, za tajnika Miro Verbič in za blagajnika Leon Skrabl. V odboru so še Dušan Bojančič, Alojz Bartolj, Fran Mikec itd.

OBČNI ZBORI PARTIZANA

Kakor predvideva plan dela, so v tem mesecu po društvi, ki so članjena v okrajni zvezi Partizana Novo mesto, občni zbori.

Med prvimi je storilo svojo dolžnost društvo v Semiču, ki se sploh odlikuje po kvalitetnem delu. Takoj za njim so se zvrstila društva Novo mesto, Otočec, Straza — Vavta vas in Zužemberk. Nato pa še Mirna peč in Mirna. Na poslono je opaziti da so občni zbori dobro pripravljeno, poročila izbrpna in stvarna. Tudi udeležba je zadovoljiva. Posamezni člani kažejo veliko dobre volje in veselja do društvenega dela. Nekatere so bile tudi mnogo problemov, ki so takega značaja, da jih bo mogoče reševati le na najširši osnovi. O delu posameznih društev ter o njih problemih bom še spregovoril.

OBČNI ZBORI PARTIZANA

Kakor predvideva plan dela, so v tem mesecu po društvi, ki so članjena v okrajni zvezi Partizana Novo mesto, občni zbori.

Med prvimi je storilo svojo dolžnost društvo v Semiču, ki se sploh odlikuje po kvalitetnem delu. Takoj za njim so se zvrstila društva Novo mesto, Otočec, Straza — Vavta vas in Zužemberk. Nato pa še Mirna peč in Mirna. Na poslono je opaziti da so občni zbori dobro pripravljeno, poročila izbrpna in stvarna. Tudi udeležba je zadovoljiva. Posamezni člani kažejo veliko dobre volje in veselja do društvenega dela. Nekatere so bile tudi mnogo problemov, ki so takega značaja, da jih bo mogoče reševati le na najširši osnovi. O delu posameznih društev ter o njih problemih bom še spregovoril.

OBČNI ZBORI PARTIZANA

Kakor predvideva plan dela, so v tem mesecu po društvi, ki so članjena v okrajni zvezi Partizana Novo mesto, občni zbori.

Med prvimi je storilo svojo dolžnost društvo v Semiču, ki se sploh odlikuje po kvalitetnem delu. Takoj za njim so se zvrstila društva Novo mesto, Otočec, Straza — Vavta vas in Zužemberk. Nato pa še Mirna peč in Mirna. Na poslono je opaziti da so občni zbori dobro pripravljeno, poročila izbrpna in stvarna. Tudi udeležba je zadovoljiva. Posamezni člani kažejo veliko dobre volje in veselja do društvenega dela. Nekatere so bile tudi mnogo problemov, ki so takega značaja, da jih bo mogoče reševati le na najširši osnovi. O delu posameznih društev ter o njih problemih bom še spregovoril.

OBČNI ZBORI PARTIZANA

Kakor predvideva plan dela, so v tem mesecu po društvi, ki so članjena v okrajni zvezi Partizana Novo mesto, občni zbori.

Med prvimi je storilo svojo dolžnost društvo v Semiču, ki se sploh odlikuje po kvalitetnem delu. Takoj za njim so se zvrstila društva Novo mesto, Otočec, Straza — Vavta vas in Zužemberk. Nato pa še Mirna peč in Mirna. Na poslono je opaziti da so občni zbori dobro pripravljeno, poročila izbrpna in stvarna. Tudi udeležba je zadovoljiva. Posamezni člani kažejo veliko dobre volje in veselja do društvenega dela. Nekatere so bile tudi mnogo problemov, ki so takega značaja, da jih bo mogoče reševati le na najširši osnovi. O delu posameznih društev ter o njih problemih bom še spregovoril.

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

Tedenski koledar

Cetrek, 17. januarja Anton VERA
Petek, 18. januarja Marij FABIJAN
Sobota, 19. januarja Neža VIKTOR
Nedelja, 20. januarja Rajko
Ponedeljek, 21. januarja Viktor
Torek, 22. januarja Viktor
Sreda, 23. januarja Rajko

Sonce vzhaja 21. januarja ob 7.38 in zahaja ob 16.31. Dan je dolg 9 ur in 15 minut. — Luna: 22. januarja ob 22.48 zadnji krajec.

Objava

Bolniški zavarovalni zavod Slovenije v Mariboru, Slomškov trg 6, sedaj bolniški sklad za vzajemno pomoč, sklicuje I. občni zbor svojih članov 20. 1. 1957 v Mariboru ob 8. uri v dvorani na Slomškovem trgu 6, s sledečim dnevnim redom:

1. volitev delovnega predsedstva;
2. volitev komisij;
3. poročila o delu; 4. razprava o delu sklada; 5. volitev upravnega in nadzornega odbora; 6. razno.

Uprava sklada

OBVESTILA

Pes voljak 10. nies-čov star, odličn čuvaj, naprosim. Naslov v upravi lista (945-96)

Osebnl avto BMW, generalno popravljen, in rezervni stroji za Opel Blitz, v tovarski obratni. Črna, Metalika, Farmova 33, Ljubljana.

KINO

»Krkas, Novo mesto: 12. do 21. I. ameriški film »Na apaki mladi.« Od 22. do 24. I. francoski film »Edvard in Karolina.«

Dom JLA, Novo mesto: od 18. do 21. I. ameriški barvasti film »Stekleni čevlji.« Od 22. do 24. I. ameriški film »Obsojenl.«

Črnomelj: od 18. do 20. I. francosko-italijanski barvasti film »Lucresia Borgia.« 22. in 23. I. ameriški film »Dario na vrhici.«

Metlika: 19. in 20. I. ameriški barvasti film »Pogum kot Lassie.« 23. I. »Milijonarski Napoli.«

Kostanjevica: 20. I. italijanski film »Pesem mladosti.«

Dol, Toplice: 19. in 20. I. ameriški film »Izgnanec iz Poker Flyta.«

Trebnje: 19. in 20. I. ameriški barvasti film »Meč in rožca.« Predstava v nedeljo ob 14. in 16. uri.

Straza: 19. in 20. I. francoski film »Zgodba neke ljubeznl.«

NOVO MESTO

V času od 4. do 12. januarja je bilo rojenih 13 dečkov in 22 deklic.

Poročili so se: Heferie Andrej, vrtnar iz Novega mesta in Erjavce Vida, hči mizarja s Potovrha. Fink Alojz, uslužbenec, in Novak Angela, delavka, oba iz Novega mesta; Gasperič Stanislav, mizar, s ki pomočnik iz Dol. Straže, in Staniša Danijela, delavica iz Zaloga.

Umrla so: Tomazina Rozalija, gosposinja, 67let, iz Smednja, Golob Ana, hči kmeta, 25 let, z Doža.

GOTNA VAS

Umrla je Vodopivec Marija, gosposinja, 75 let, iz Vel. Slatinika.

TREBNJE

V decembru so bili rojeni 4 dečki in 1 deklica.

Umrla so: Vencelj Jožefa, gosposinja, 88 let, z Breza. Slak Jože, književalec, 59 let, iz Repč. Hostnik Franč, osebnl upokojenec, 36 let, s Krizke rebri, Kresal Alojz, uličnik, 74 let, iz Vel. Sevnice, Hočevar Jože, osebnl upokojenec, 59 let, z Črnomlja, Kek Stanislav, otrok, z Benečje.

3. januarja se je smrtno ponesrečil pri delu v kamnelomu tav. Anželj Anton, kamnelomski delavec iz Dol. Ponikev 23. Nasreča se je zgodila v kamnelomu pri Sv. Anu. Ponesrečenec je bil tavi.

KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v novomeški bolnišnici: Klobarč Vida, hči tesarja iz Novega mesta, se je z mikrom oparila po nogah. Cvitkovič Anica, žena oficirja JLA, je padla in si poškodovala levo koleno. Kitin Vera, hčerka šivalke iz Novega mesta, je povzela lokomotiva in ji poškodovala desno nogo. Veselič Jože, delavec iz Livoida, si je v službi poškodoval prst leve roke. Tisu Alojz, sin kovača iz Črnomlja, se je udaril v nos in mu poškodoval nogo. Stenta Kuzma, delavec iz Ferencja, je padel in si poškodoval desno nogo. Planinc R. mizar iz Svibnika, si je s cirkularno poškodoval desno roko. Mizar Alojz, sin kovača iz Črnomlja, se je opekeli z vodo. Kludun Ivan, delavec iz Črnomlja, si je v službi pri stroju poškodoval prste leve roke. Bučar Niko, sin delavca iz Hruševca, je potegnil s štedilnika skodelico vroče vode in se opekeli po prstih.

Potujoči kino Novo mesto

predvaja slovensko-nemški film »GRH« v četrtek 17. I. ob 18. uri na Malem Slatiniku, v soboto 19. I. ob 18. uri v Stopenjah, v nedeljo 19. I. ob 11. uri na Catežu, ob 15. uri v Sentovrencu in ob 19. uri v Mirni peči. — Film ni za mladine.

Potujoči kino Novo mesto

predvaja slovensko-nemški film »GRH« v četrtek 17. I. ob 18. uri na Malem Slatiniku, v soboto 19. I. ob 18. uri v Stopenjah, v nedeljo 19. I. ob 11. uri na Catežu, ob 15. uri v Sentovrencu in ob 19. uri v Mirni peči. — Film ni za mladine.

»IZ MOVOMEŠKE PORODNIŠTVA«

Pretekli teden so v novomeški porodniški roditelji:

Kralj Gabrijela iz Novega mesta — dečka, Brajdčič Nada iz Prečnje — dečka, Majde Ivančica z Luče — dekle, Hočevar Ida s Poganc — dekle, Klavdij iz Svibnika iz Smihela — dekle, Retelj Vida iz Vel. Bučne vasi — dečka, Gazvoda Marija s Pierberka — dekle, Golob Ottilija z Gor. Laz — dekle, Kavčič Danica iz Straže — dekle, Sušarič Antonija iz Koludercjev — dečka, Bobnar Helena iz Gor. Globodola — dečka, Turk Olga iz Dol. Maharovca — dečka, Pečarič Marija iz Drašičev — dekle, Gregorič Terezija iz Dolenje vasi — dekle, Zupančič Milena z Verna pri Ljubnem — dekle, Slinkar Jožefa z Rodin — dečka.

Organe Marija iz Jurka vasi — dekle, Pečjak Alojzja s Krusnega vrha — dekle, Robida Ivančica s Sel — dekle, Jarc Alojzja iz Ivanje vasi — dekle, Hočevar Alojzja iz Kočevja — dečka, Turk Angela iz Dol. Mokrega polja — dekle, Češarek Ana iz Dolenje vasi — dečka, Lakner Marija iz Globočic — dečka, Bele Marija iz Dol. Težke vode — dečka, Kodrič Majda iz Sutne — dečka, Turk Kristina s Sel pri Zelenem vrhu — dečka, Breznik Danica z Rodin — dekle, Jakše Frančiška iz Jurka vasi — dekle, Krnc Nežka iz Dol. Lekena — dekle, Pivar Alojzja iz Knežje Lipe — dečka, Klimentič Marija z Breza — dekle, Starešič Stanka iz Gradaca — dečka, Hočevar Marija iz Dobrave — dekle.

»DOLENJSKEGA LISTA«

NOVOMEŠKI ŠAHISTI SO ZBOROVALI

Po dveletnem obdobju je bil pred kratkim redni letni občni zbor novomeške Šahovske društva.

Otvoritev je opravil predsednik Tur, Kastelic, nato so sledila poročila. Glavne misli poročil bi bile:

Društvo je vedno napredovalo, posebno glede kvalitete in organizacije, le število članov se zadnja tri leta ni nič spremenilo. Vzrok le predvsem v pomankljivi prostori. Šahovski društvo ima blizu 190 članov pa samo tri mladince. Kje je vzrok, ko je znano, da je v Novem mestu med delavsko in vajensko mladino precej zanimanja za šahovsko igro. Odgovor je jasen. Šahovski društvo zaslužno porablja prostore kavarne, kjer ima svoja tekmovalnja. V kavarni ni mogoče vabiti mladino, ker to lahko nanjo škodljivo vpliva. Zato bi bilo koristno, da se razširijo delotorna, ki so takega vrsta mladine v društvo toliko časa neresljivo, dokler društvo ne dobi lastnih prostorov.

Tajništvo poročilo je obravnavalo delo društva v dveh smereh — kot šahovske enote in kot okrajna šahovske enote. Društvo je namreč zadnje dve leti opravljalo vse funkcije okrajnega odbora, ker ta zaradi pomankanja dobrih organizatorjev in majhnega števila članov, ni moglo razširiti delotorna, ki so takega vrsta mladine v društvo toliko časa neresljivo, dokler društvo ne dobi lastnih prostorov.

Tajništvo poročilo je obravnavalo delo društva v dveh smereh — kot šahovske enote in kot okrajna šahovske enote. Društvo je namreč zadnje dve leti opravljalo vse funkcije okrajnega odbora, ker ta zaradi pomankanja dobrih organizatorjev in majhnega števila članov, ni moglo razširiti delotorna, ki so takega vrsta mladine v društvo toliko časa neresljivo, dokler društvo ne dobi lastnih prostorov.

NOVOMEŠKI ŠAHISTI SO ZBOROVALI

Po dveletnem obdobju je bil pred kratkim redni letni občni zbor novomeške Šahovske društva.

Otvoritev je opravil predsednik Tur, Kastelic, nato so sledila poročila. Glavne misli poročil bi bile:

Društvo je vedno napredovalo, posebno glede kvalitete in organizacije, le število članov se zadnja tri leta ni nič spremenilo. Vzrok le predvsem v pomankljivi prostori. Šahovski društvo ima blizu 190 članov pa samo tri mladince. Kje je vzrok, ko je znano, da je v Novem mestu med delavsko in vajensko mladino precej zanimanja za šahovsko igro. Odgovor je jasen. Šahovski društvo zaslužno porablja prostore kavarne, kjer ima svoja tekmovalnja. V kavarni ni mogoče vabiti mladino, ker to lahko nanjo škodljivo vpliva. Zato bi bilo koristno, da se razširijo delotorna, ki so takega vrsta mladine v društvo toliko časa neresljivo, dokler društvo ne dobi lastnih prostorov.

Tajništvo poročilo je obravnavalo delo društva v dveh smereh — kot šahovske enote in kot okrajna šahovske enote. Društvo je namreč zadnje dve leti opravljalo vse funkcije okrajnega odbora, ker ta zaradi pomankanja dobrih organizatorjev in majhnega števila članov, ni moglo razširiti delotorna, ki so takega vrsta mladine v društvo toliko časa neresljivo, dokler društvo ne dobi lastnih prostorov.

NOVOMEŠKI ŠAHISTI SO ZBOROVALI

Po dveletnem obdobju je bil pred kratkim redni letni občni zbor novomeške Šahovske društva.

Otvoritev je opravil predsednik Tur, Kastelic, nato so sledila poročila. Glavne misli poročil bi bile:

Društvo je vedno napredovalo, posebno glede kvalitete in organizacije, le število članov se zadnja tri leta ni nič spremenilo. Vzrok le predvsem v pomankljivi prostori. Šahovski društvo ima blizu 190 članov pa samo tri mladince. Kje je vzrok, ko je znano, da je v Novem mestu med delavsko in vajensko mladino precej zanimanja za šahovsko igro. Odgovor je jasen. Šahovski društvo zaslužno porablja prostore kavarne, kjer ima svoja tekmovalnja. V kavarni ni mogoče vabiti mladino, ker to lahko nanjo škodljivo vpliva. Zato bi bilo koristno, da se razširijo delotorna, ki so takega vrsta mladine v društvo toliko časa neresljivo, dokler društvo ne dobi lastnih prostorov.

Tajništvo poročilo je obravnavalo delo društva v dveh smereh — kot šahovske enote in kot okrajna šahovske enote. Društvo je namreč zadnje dve leti opravljalo vse funkcije okrajnega odbora, ker ta zaradi pomankanja dobrih organizatorjev in majhnega števila članov, ni moglo razširiti delotorna, ki so takega vrsta mladine v društvo toliko časa neresljivo, dokler društvo ne dobi lastnih prostorov.

NOVOMEŠKI ŠAHISTI SO ZBOROVALI

Po dveletnem obdobju je bil pred kratkim redni letni občni zbor novomeške Šahovske društva.

Otvoritev je opravil predsednik Tur, Kastelic, nato so sledila poročila. Glavne misli poročil bi bile:

Društvo je vedno napredovalo, posebno glede kvalitete in organizacije, le število članov se zadnja tri leta ni nič spremenilo. Vzrok le predvsem v pomankljivi prostori. Šahovski društvo ima blizu 190 članov pa samo tri mladince. Kje je vzrok, ko je znano, da je v Novem mestu med delavsko in vajensko mladino precej zanimanja za šahovsko igro. Odgovor je jasen. Šahovski društvo zaslužno porablja prostore kavarne, kjer ima svoja tekmovalnja. V kavarni ni mogoče vabiti mladino, ker to lahko nanjo škodljivo vpliva. Zato bi bilo koristno, da se razširijo delotorna, ki so takega vrsta mladine v društvo toliko časa neresljivo, dokler društvo ne dobi lastnih prostorov.

Tajništvo poročilo je obravnavalo delo društva v dveh smereh — kot šahovske enote in kot okrajna šahovske enote. Društvo je namreč zadnje dve leti opravljalo vse funkcije okrajnega odbora, ker ta zaradi pomankanja dobrih

Videl sem eksplozijo vodikove bombe

Nekaj domačih lovskih

Ameriški časopis 'The American Weekly' je nedavno objavil zanimiv članek W. Laurencea, novinarka, ki je prisotnoval eksploziji vodikove bombe. Kaj je videl in povedal naj v skrajšani obliki posredujemo tudi našim bralcem.

500 SONC

Uro pred sončnim vzhodom, v ponedeljek 21. maja 1956, sem stal na poveljniški ladji mornarice ZDA 'Mount McKinley' in opazoval poskusno eksplozijo prve ameriške vodikove bombe, vržene iz letala. Letalo je bombo odvrnilo na višini kakih 16 kilometrov, eksplozija pa je na višini 3 kilometre.

Ko sem stal in opazoval niz pojavov, spričo katerih mi je zastajal dih, se mi je zdelo, da je vse v nekakšnem rahlem gibanju, kakor da doživljamo nočno moro sredi belega dne. Skoznj posebne, izredno temne nočnice sem videl, kako se nad črnomočno širjavo Tihoga morja dviguje super sonce s sivo, zelenkasto belo svetlobo. Ocenil sem, da je bilo to čudno sonce za trenutek tako svetlo, kakor bi bilo 500 opoldanskih sonc.

ZARJA NOVE DOBE

Opazoval sem velikansko ognjeno žogo, ki se je v nekaj sekundah razširila do premera kakih 5 kilometrov, kar je 15 krat več, kakor premer ognjenega žoga atomske bombe, ki je porušila Hirošimo in Nagasaki (1945). Uro potem, ko je ognjena žoga izgnila, sem opazoval velik več barvnih oblak, ki se je rodil v orjaškem ognjenem stebri. Dvigal se je in širil, dokler kipeča goba na njegovem vrhu ni dosegla višine 40 kilometrov in pokrila del neba, v daljini 160 kilometrov.

Ker sem bil videl, kaj sta mnogo manjša ognjena žoga in goba oblak prizadejala Nagasakiju, sem prepaden pomislil, kaj bi ta ognjena žoga in goba prizadejala kateremu koli svetovnemu velemestu. Toda ko sem opazoval dalje, me je prevzela druga, tolažilna misel.

Zazdelo se mi je, da je ta strahotni oblak pravzaprav zaščiten 'dežnik', ki bo za vedno zavaroval človeštvo pred grozno uničenju. To super sonce, ki se je dvignilo nad Tihim morjem, je resnično simbol zarje nove dobe, v kateri je sleherni večja vojna postala nemogoča. Noben napadalec poslej — sem si mislil — se ne bo upal začeti vojne, ker je gotovo, da bi povzročil popolno in naglo uničenje tudi samega sebe. Prepričan sem, da bo zgodovina zapisala, da je tretja svetovna vojna bila dobljena na področju preizkušanja atomskih bomb. Da to niso

samo prazne želje, nam pričuvajemo nekatera dejstva. Oglejmo si jih.

MEGATONSKO ST. LETJE

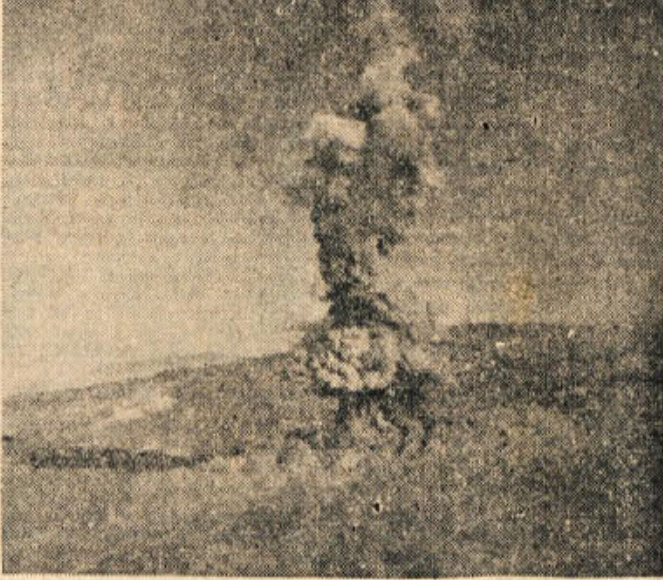
Julija 1945 sem videl preizkušnjo atomske bombe v puščavi 'Nove Mehičke', tri tedne kasneje sem opazoval, kako je isti model bombe spremenil Nagasaki v atomski oblak, ki se je dvignil 20 kilometrov visoko. Ta bomba je imela rusilne moči za 20.000 ton eksploziva TNT (trinitrotoluol), to je moč, ki lahko zruši 2000 desetotonskih blokov in so jo označili kot 20 kilotonov.

Danes pa govorimo o megatonih. En megaton je milijon ton eksploziva TNT. Prva atomska bomba niti za vžigalnik sodobne multimegatonske bombe ni več primerna. Da so sprožili eksplozijo vodikove bombe, ki sem jo opazoval lani maja, so uporabili atomsko bombo z učinkom pol milijona ton eksploziva TNT. Z uspešno preizkušnjo prve multimegatonske bombe smo stoptili v megatonsko dobo, ko lahko eno samo letalo, ki nosi samo eno bombo take velikosti, kakor sem jo videl eksplozivati, vrže na cilj take eksplozivne moči, da so pehorat večje kot celotni eksplozivi, ki so jih zmetali v Drugi svetovni vojni.

Kaj bi naredila desetmegatonska bomba, vržena na neko mesto? Predstavo o tem nam dajo uradni podatki Komisije za atomsko energijo, osnovani na rezultatih poskusa v novembru 1952. Tista bomba je imela eksplozivne moči samo pet

megatonov, in vendar je povsem zgnil tihomorski otok Elugelab, na katerega so bombo vržli. Take rusilne moči go takrat še ni imel noben eksploziv. Popolnoma je uničila vse v premeru 5 km, težko poškodovala vse v premeru 11 km, lažje učinke pa povzročila do 16 km daleč od središča eksplozije. Spajanje 50 kg devterija in 75 kg tritija v taki bombi razvija eksplozivno moč, ki je enaka 10 milijonom ton TNT.

In prav takrat, ko sem opazoval strahotno silo, ki rusi mirno tihomorsko nebo, sem začel verovati, da je človeški rod rešen groznejše jedrske vojne. Kajti ta orožja za rušenje sveta stalno manjšajo svojo velikost in povečujejo svojo moč. Prav gotovo se noben narod ne bo upal vteigati vojno z vodikovo bombo.

Zvezdina bomba po eksploziji; v ozadju je vidna druga bomba

Tokrat 645 rešitev

V soboto 12. I. 1957 popoldne je komisija naročnikov, v kateri sta bila tov. Lado Ostrovič (Novo mesto, Koštalova 1) in NUSA Šmid (Novo mesto, Cesta herojev 9) poleg tovarišice iz uprave lista, izžrebala izmed 645 poslanih rešitev novoletne nagradne križanke 15 izžrebancev. Oštevilčene rešitve je žrebala Jožica Unetičeva; žreb je nagrade razdelil takole:

3.000 din dobi Anton Bužar, Otočec ob Krki 44; 2.000 din dobi Vera Morelj, Beograd, Kneza Miloša 53/1; 1.000 din dobi Matjaž Gabron, Ljubljana, Rožna dolina, cesta X/2. 12 knjižnih nagrad (I. Pirkovič, Po sledovih rimske volkulje; J. Edgar, Kartuzija Pleterja in parizani, V. Saroyan, Človeška komedija, Svet humorja in satire) so dobili: Emil Baže, Smolenja vas 62, p. Novo mesto; Janez Picek, Ribnica 54; Breda Korun, Ljubljana, Tržaška 69; Ivan Adamič, Ortnek 4, okraj Kočevje; Lojze Zabkar, Crno-

per, 25. Ivana, 28. Senegal, 30. zob, 31. alt, 32. krožiti, 34. dinamičen, 35. nimam, 38. krija, 39. stanovati, 41. kit, 44. tra, 47. op, 48. bat, 49. oko, 50. ta, 52. pinje, 53. DID, 55. Rim, 57. amonji, 59. mat, 60. takol, 62. Vrata, 63. sak, 66. kan, 67. riba, 68. kras, 69. ris, 72. tek, 74. ti, 75. ar, 77. sto, 80. sa, 81. pa, 82. in, 84. op.

Rešitev nagradne križanke:
Vodoravno: 1. Skodelica, 9. Jeruzalem, 17. Kobarič, 19. vođa, 21. hmeljar, 22. os, 23. nag, 24. parketi, 25. iti, 27. iz, 29. razoroževati, 33. Edena, 36. sop, 37. ali, 38. kras, 40. cinič, 42. Be, 43. N(kola) Tesla), 44. troji, 45. nemir, 46. roba, 51. griza, 52. pagat, 54. Paika, 56. stina, 58. imam, 59. mit, 61. to, 62. Vis, 64. atom, 65. Nil, 66. Kardar, 68. krnar, 70. Ivo, 71. Ivanj (Cargo), 72. tat, 73. kitara, 75. kis, 78. an, 79. jesen, 81. pobirati, 83. stoli, 85. enak, 86. vaja, 87. sam, 8. opti.
Navpično: 1. Skobec, 2. kos, 3. Ob, 4. dan, 5. erar, 6. ligaš, 7. I. d., 8. Avar, 9. jate, 10. RH, 11. umiti, 12. zeti, 13. ali, 14. Lj, 15. EAJ, 16. mirziti, 19. oko, 20. dež, 24. po-

ZANIMIVOSTI

Lovci, pozor
V ameriški državi Wyoming je veliko zverjadi, zato seveda tudi lovcev. Ker je pa bilo pri lovih le preveč nesreč, je oblast v lovskem revirju nedavno uredila tri navidezne grobove s spomeniki in napisli. Na prvem piše: 'V spominu bedaku, ki je v avtu nosil nabito puško; na drugem: 'V spominu lovca, ki je šel na lov z odprto puško' in na tretjem: 'V opozorilo mojemu prijatelju iz lovea; naj se spomniha, da ležim tukaj zato, ker je on neprevrženo streljal.'

Drag zalogaj
Bogataš Reginald Gardiner v Hollywoodu je hotel svojo mater še posebno presenetiti za rojstni dan, pa ji je kupil papagaja, ki je baje znal klepetati v enajstih jezikih in tudi prepevati opere. Za tega papagaja je plačal 10.000 dolarjev. Drugi dan je telefonično vprašal mater, če je bila kaj vesela darila in kako se počuti ptič. Mati je odgovorila, da je bil papagaj kar okusen. Ona ga je namreč spekla in pojedla.

Otok in kača
V vasi Sokanjci, Slavonska, so imeli pred dvema tedni nenavadno doživljanje. V družini Lukičevič se je mati zjutraj zbudila in stopila proti zibki, v kateri je spala njena enoletna hčerka Katica. Nenadoma je mati vrisnila in se zgrudila pred zibko, iz sosrednje sobe je pa prihital oče. Mali Katici je

OSKODOVANEK IN ZAVEZANEC V ENI OSEBI

Lepo je imeti divjačino in se smukati za njo po gozdovih in gmajnah. Toda nerodno je to, da spada divjačina med živa bitja, ki potrebujejo hrano. Še bolj nerodno je pa, da ta živa bitja ne znajo razločevati med lastnino in pomalico včasih tudi pridelke svojega gospodarja.

Tako se je lani julija zgodilo, da so se divji prašiči tik pred četvrtjo malo pogostili na Volkovem brdu pri Bojančih s pšenico lovca Steva Vrtniča. Da so bili prašiči, je komisija ugotovila po stopinjah, lovec pa je svoje pšenice tako zaščiti pred divjadjo, da je ponoči čakal prašiče in nekakrjak ustrelil menda v zrak. Prašiči so ob tem 'obisku' pojedli 71 kg pšenice, kar znaša 3.195 din.

Vse to je ugotovila komisija en teden po storjenj škodi. V komisiji so bili štirje člani; polovico komisije je predstavljali Stevo Vrtnič; kot pooblaščen član lovske družine in kot oskodoevanec. Tako stoji zapisano v zapisniku z dne 13. julija 1956, ki ga je za polovico komisije podpisal Stevo Vrtnič, član lovske družine, se pravi sogosposodar živine, ki je napravila škodo. Pa pravimo, da lovci niso duhoviti...

KLUB »POCARJEV«

Tega so sklenili ustanoviti novomeški lovci. Sklep je bil sprejet takoj po pogonu na divje prašiče v Globočičah v nedeljo 6. januarja. Štirinajst članov družine se je namenilo, da dostojno voščijo Novo leto štečajarjem, tj. so se pa menda prav tako namenili na enako voščilo. Zato so najprej mahnilij k najvišjemu funkcionarju družine. Ta pa besen, ker mu je prišla najprej voščila ženska, to je stara štečajarka; odpravil jo je z dvema streloma. S prazno puško seveda ni mogel na enak način voščiti staremu merjascu; se pravi prišel tik za njo in se prijazno nasmehnil lovskemu funkcionarju, nato pa mahnil dalje. Črnuharji so nato po vrsti obiskali še nekaj lovcev in vsak

jim je podkadir z dvema, nekateri pa tudi s tremi strelji. Potem so šli vsak sebi, namreč lovci domov, prašiči pa v svoje rezidence.

Pravijo, da še bolj kot zdravi črnuharji v gmovlju, se je po tem dogodku krohotal Lojze. Nekdo izmed udeležencev je predlagal, da bi izmed udeležencev tega pogona ustanovili klub »pocarjevs«. Pogoj za članstvo v klubu je, da lovec dobro poka, pa nič ne pobira...

VI NA ZAJCE, JAZ NA PRAŠICE

Za trdno so se dogovorili člani lovske družine Dolenjske Toplice s starejšino vred, da bodo priredili neko nedeljo v decembru skupen lov na Cviblu. Tam so zajci in lisice in jih je treba malo razredčiti. Vsi lovci so prišli in disciplinirano čakali starešino, tega pa od nikoder. Končno so zvedeli, da je odšel na divje prašiče na Blaževac. Dober vzgled za disciplino to ravno ni.

Bivši Hitlerjev narednik - marilec svoje družine

V leseni baraki v Marchfeldu v Avstriji je živel po vojni z ženo in šestimi otroki bivši pripadnik Hitlerjeve vojske Franc Čapek. V vojni si je »zaslužil« čim narednika, domov pa je prišel brez desne roke. Prejemal je invalidnino, ki je znašala skupno z otroškimi dodatki 2.000 šilingov mesečno, kar bi zadostovalo za preživljanje osemčlanske družine. Toda Čapek je brzokone žaloval za časi, ko je služil Hitlerju. Vdal se je piščati in s tem zagrenil življenje družini. V piančevanju mu je kmalu sledila tudi žena, otroci pa so bili prepuščeni stradanju. Zaradi tega so skrbstveni organi sklenili, da otroke odzamejo in dajo v vzgojni zavod. To pa bi Čapeka in ženo hudo prizadelo, ker bi izgubila denar za popivanje.

Nekoga dne Čapkovih ni bilo na spregled. Ljudje so kmalu odkrili grozen zločin. Čapek se je spet napil ruma, ko je poprej z znanji zapil mesečni prejemek.

NEKAJ O KAČAH

Najdaljša kača živi v Aziji; to je azijski piton, ki meri 9,70 metrov. Za njim so južnoameriška anakonda — 9,10 metra, afriški piton 7,55 m in severnoameriški udav 5,60 m. Najtežji azijski piton je tehtal 125 kg, anakonda 118. Naenkrat je rodila 72 mladičev, dolgih po 95 cm.

Če je strojevodja natreskan

Skupina 720 turistov se je z elektrinih vlakov peljala iz Münchena v Salzburg v Avstrijo. Tja je šlo vse v redu, toda ko so se vračali, je vlak razvil blazno hitrost. Turisti so se sprva veselili, češ bomo prej doma, kmalu pa se je veselje spremenilo v strah. Vlak je drvel s tako hitrostjo, da so leteli potniki na vsakem zavojju iz kota v kot. Na glave so jim padali kovečki in zavoji. V jednem vagonu so leteli po tleh krožniki, kozarci, steklenice in še stoš. Kuharja je oparila vroča juha, ki je buhnila iz lonca. Skratka, od 720 potnikov jih je bilo ranjenih ali poškodovanih kar 120.

Zelencičarji na malih postajah so opazili, da vlakovodja ne upošteva nobenih signalov in vozni mnogo prej, kot bi moral po voznom redu. Ni bilo druge pomoči, kot da so učinili tok na omrežju, koder je drvel vlak. Vlak se je ustavil na odprti progi. Prihitele je policija in ugotovila, da je bil vlakovodja pošteno natreskan, zato so ga takoj aretirali. Še sčetiča, da ni bilo na progi nobenega drugega vlaka, sicer bi bile posledice lahko katastrofalne.

OKROGLE

DVE BODICI IZ »JEŽA«

»Kako pa kaj vaš novi?« — »Grozno nesamosten; še kadar reče, da se zemlja vrti, zmeraj dostavi! Tako je učil Kopernika!«

Škim, ki ga ona že ves večer opazuje...

BOBI IN RUDI

Bobi in Rudi gresta mimo njive detelje. »Vidiš,« pravi Rudi, »pred nekaj dnevi je v tole deteljo padlo neko letalov.«
»O, zamakle se gačudi Bobi,«
»Ti, pa mu je to prineslo srečo?«

V ČASU STANOVANJSKE KRIZE

»Draga Perpetua, moja ljubezen do tebe je tako velika, da sploh ne more v manjše kot dvosobno stanovanje!«

»Čuj, žena, tule berem, da v vsakem človeku živi prava prava dva človeka.«
»Oh, kaj je stanovanjska stiska že tako huda?«

LOVSKA NEZGODA

Dva lovca prineseta tretjega na nosilnicah. »Jezes! se ustraši žena, skaj se je pa zgodilo?« — »Oh, ji pojasni-ta, v našem možu je nekdo na lovu nailil žganja v vino!«

DVE ŽELJI

Ko je na silvestrovo v lokalu udarila dvanajsta, sta si začeli: mlada koprnela, da za novo leto zaplesu prvi ples s fantom, ki jo ves večer že opazuje; stara koprnela, da bi zaplesala prvi ples z mo-

Brez besed...

Tukaj odrežite

NAROČILNICA

Naročam 1 izvod tednika »DOLENJSKI LIST« na naslov:

Ime in priimek: _____

Poklic: _____

Kraj: _____

Pošta: _____

Casopis pošiljajte na gornji naslov od dne _____ naprej. — Naročnino bom redno plačeval po položnici — osebno — četrtletno — polletno — letoletno vnaprej (nepotrebno prečrtajte). Naročilnica velja do moje pismene odpovedi lista.

Dne _____

Istnoročni podpis _____

RIKI TIKI TAVI

Lo R. Kiplingju

33. »Ko je napačilo jutro, je bil Riki tiki ves trd, sicer pa prav zadovoljen s svojim uspehom. Zda moram obratovati še z Nagaino, si je rekel. Ta bo hujša kot pet Nagov in mimo tega niti še ne vem, kdaj se izležejo jajca, o katerih je govorila. Piheti moram in poskajati Darzeja!... In ne da bi počakal na zajtrk, je Riki tiki odhitel k trnovemu grmu, kjer je Darzee na vse grlo prepeval zmagovalno pesem. Glas o Nagovi smrti se je bil naglo raznesel po vsem vrhu, ker so vrgli mrtvo kačo na smetišče. »Nag je mrtve-mrtve-mrtve!« je žgolel Darzee. »To je že res, toda kje je Nagaina?«

34. »Na smetišču pred hlevom.« je odgovoril Darzee. »Tam žaluje za Nagom. Strašen je Riki tiki s svojimi belimi zobmi!« — »Pusti zdaj bele zobe! Povej rajši, ali si kdaj slišal, kje ima Nagaina svoja jajca?« — »V grediči za melono, na koncu vrta, blizu zida, kamor sije sonce skorajda ves dan. Tam jih je pustila pred tremi tedni.« — »In tebi se ni zdelo vredno, da bi mi to že prej povedal?« — »Šaj jih vendar ne boš ždel, Riki-tiki!« — »Jedel jih prav gotovo ne bom. Zdjaj pa, če imaš vsaj malo soli v glavi, sfrči takoj k hlevu in se dela, kot da imaš eno pravo zlomljeno.«

35. Darzee je bil vihraj ptič, ki ni imel v glavi prostora za dve misli hkrati. Samo zato, ker je vedel, da se mladiči Nagaine zvale prav tako iz jajc kot njegovi, si je mislil, da jih ne gre pobijati. Njegova žena pa je bila razumnejša in je dobro vedela, da se iz kobrinih jajc zvale samo mlade kobre. Odtetela je zatorej sama iz gnezda in pustila Darzeja doma, da je grel mladiče in naprej žgolel svojo pesem o Nagovi smrti. Pred smetiščem je zaprhutala in zafrfotala pred Nagaino in kričala: »Oj, nesreča! Perut imam zlomljeno! in potem je navidez vsa obupana šepala ob smetišču sem in tja.

36. Nagaina pa je dvignila glavo in siknila: »Ti si posvarila Riki tiki, ko sem ga jaz hotela umoriti! Slab kraj si si izbrala za svojo žalost!« In pri prvi se je jela plaziti proti Darzejevi ženki. »Hudobni deček mi je zlomil perut s kamnom!« je stekala Darzejeva žena. — »Ze dobro! Morda ti bo v tolažbo, če ti pred smrtjo povem, da bom s tistim dečkom že sama obračunala. Trapa mala, kar poglej me v oči!« Darzejeva žena pa se je prav dobro zavedala, da tega nikakor ne sme storiti, kajti ptič, ki pogleda kati v oči, se tako prestraši, da se ne more premakniti v mesta.